

MESAJUL DE ROȘ HAȘANA 5744

AL EMINENȚEI SALE DL ȘEF RABIN DR MOSES ROSEN
ADRESAT COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Iubiți frați și surori,

Anul Nou ne găsește, în lăcașul sfânt, cu trupurile învelite în imaculată haină a rugăciunii, cu sufletele înveșmântate în mantia evlaviei și a reculegerii, luind în mîini șofarul și roșind, cu inimile pline de emoție, acest verset al nemuritorului cântăreț: (Min hameitzar), „Din strimtoare strigat-am, Doamne, către Tine” (Psalmi 118, 4).

Prin trei modulații — Tekia, Șvarim, Terua —, șofarul exprimă adinca semnificație a acestei zguduitoare rugă a bardului iudaismului.

TEKIA. Spre începuturile creației ne călăuzește glasul prelung al șofarului, căci הַיּוֹם הָרֵאשִׁון „astăzi este „Ziua facerii lumii”. Din haos au fost înălțate elementele, dintr-o permanentă ciocnire ele au fost dăruite armoniei, au fost contopite spre a conviețui în pace. În fiecare zi de An Nou, chemați sintem să vedem dacă divina armonie n-a fost tulburată, dacă nu ne pîndeste primejdia reîntoarcerii în haos.

Armonia și coeziunea presupun drept la viață fiecăruia, indivizilor și colectivităților. Temeiurile păcii stau tocmai în această coexistență, în care fiecare are drepturi deopotrivă. Largi și bogate sînt cărările acestei lumi! Nimeni nu are voie să profaneze imuabilele legi ale dreptății tulburându-le, deoarece ele aparțin tuturor.

De cite ori n-am ajuns însă, la fel cu David cel prigonit, la un Min hameitzar, la o „strimtoare” spre care am fost mințiți? De cite ori drumul vieții noastre n-a devenit un impas, din care părea că nu mai e nici o ieșire?

Către cine, dacă nu către Tine, Doamne — dorește parcă să glăsuiească versetul psalmistului —, ar fi putut atunci să se înalțe strigătul nostru de revoltă împotriva nedreptății? Către cine, dacă nu către Acel care יְיָ אֱלֹהֵינוּ „nu se cufundă în somn și nu doarme”, căci El este שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל „Cel ce veghează asupra lui Israel?”

SVARIM. Intretăiate sînt modulațiile celei de-a doua părți a sunetelor de șofar. Intretăiate ca și suspinele mucenicilor înăbușiți în diversele „strimtori”, fie că ele erau vagoane ale morții, fie că erau camere de gazare, fie că urmăreau exterminarea noastră, sub diferite altele pretexte. Ascultăm în aceste sunete ale cornului de berbec nu numai povestea primei Akaida, a sacrificiului de pe muntele Moria al celui dintîi evreu, Abraham, și al fiului său Ithac, ci o istorie multimilenară, plină de jertfe răsună prin gemetele șofarului.

Șofarul evocă deci spiritul de jertfă al celor care au clădit, pe același munte Moria, o casă a lui Dumnezeu, Templul cel sfînt din Ierusalim, care, de la Abraham și apoi de la Solomon pînă în zilele noastre, prin Zidul de Apus, proclamă crezul nostru în scoaterea omenirii din strimtoare (Min hameitzar).

TERUA. Cea de-a treia parte încheie chemarea șofarului cu glas de trimbiță. Nu numai evocări pline de zbucium, nu numai suspine, care răscolește povestea unui calvar ce nu-și găsește seamăn, ci și îndemn, viziune, speranță. Versetul lui David are și un final. Nu numai strigătul deznădăjduit „din strimtoare”, ci și עֲנִי בְּמִרְתָּהּ הוּא (תְּהִלִּים קי"ח) „Răspunsu-mi-ai, Doamne, în larg” Temeiurile acestei lumi nu pot fi, la nesfîrșit, primejduite. Există o dreptate imanentă. Zodia lui Tisri, a lunii Anului Nou, este o balanță spre a ne reaminti încrederea ce o avem în echilibrul dreptății.

(Continuare în p. 5)

VIZITA MINISTRULUI AFACERILOR EXTERNE AL STATULUI ISRAEL LA EMINENȚA SA

În cabinetul de lucru al Eminenței Sale

În ziua de miercuri 17 august a.c., Excelența Sa dl Yitzhak Shamir, ministrul de externe al statului Israel, a făcut o vizită Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen.

binul cultului mozaic și președintele Federației Comunităților Evreiești, dr.

Domnia sa a fost însoțit de Excelența Sa dl Zvi Broshi, ambasadorul statului Israel la București, și de dnii: Iosef Govrin, directorul Departamentului pen-

(Continuare în p. 7)

PRIMIRI LA PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU

Yitzhak Shamir, ministrul afacerilor externe
al statului Israel

Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit, marți 16 august a.c., pe Yitzhak Shamir, ministrul afacerilor externe al statului Israel, care a efectuat o vizită oficială în țara noastră.

Evocîndu-se bunele relații româno-israeliene, de ambele părți s-a exprimat dorința de a da un nou impuls acestor raporturi, în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și colaborării în lume.

În timpul convorbirii a fost efectuat, de asemenea, un schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale și s-a reliefat necesitatea soluționării pe cale pașnică a tuturor stărilor de încordare și conflict existente în lume. În acest cadru, s-a acordat o atenție deosebită căilor și mijloacelor menite să ducă la elaborarea și punerea în aplicare

a unor soluții viabile, pentru o pace justă și durabilă în Orientul Apropiat.

De comun acord, s-a evidențiat că singura cale pentru instaurarea unei păci durabile în Orientul Mijlociu o constituie angajarea de negocieri, lichidarea conflictului din această zonă a globului servind tuturor popoarelor din regiune, cauzei păcii internaționale.

Exprimînd pe larg poziția promovată cu consecvență de România privind soluționarea problemelor din această parte a lumii, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea de a se acționa pentru începerea cât mai curînd posibil a unor negocieri directe între părțile interesate, care să ducă la soluționarea globală a conflictului din zonă, în interesul tuturor popoarelor din regiune, al păcii și securității internaționale.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

Victor Shemtov, secretar general al Partidului Muncitoresc Unit din Israel (M.A.P.A.M.)

Președintele Nicolae Ceaușescu a primit, vineri 12 august a.c., pe Victor Shemtov, secretar general al Partidului Muncitoresc Unit din Israel (M.A.P.A.M.), care, la invitația C.C. al P.C.R., a făcut o vizită oficială în țara noastră.

Oaspetele a transmis domnului Nicolae Ceaușescu, din partea conducerii M.A.P.A.M., un cordial salut și a exprimat deosebită satisfacție pentru posibilitatea oferită de a vizita România, de a cunoaște succesele obținute de poporul român în construcția socialismului.

În cadrul schimbului de păreri privind situația internațională, o atenție deosebită s-a acordat căilor și mijloacelor de înfăptuire a unei păci juste și durabile în Orientul Mijlociu.

Avîndu-se în vedere tensiunea care se menține încă în această zonă, care pune în pericol pacea și securitatea internațională, s-a relevat necesitatea mobilizării tuturor forțelor politice realiste și responsabile, iubitoare de pace, pentru a se ajunge la elaborarea și punerea în

aplicare a unor soluții viabile, conform cerințelor unei păci juste și durabile în regiune, intereselor păcii și înțelegerii în întreaga lume.

În cadrul întrevederii, domnul Nicolae Ceaușescu a expus poziția promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, de Republica Socialistă România, arătînd că se impune a se acționa cu fermitate pentru trecerea, cât mai curînd posibil, la negocieri directe între părțile interesate, care să ducă la soluționarea globală a conflictului din regiune, în interesul tuturor popoarelor din regiune, al păcii și securității internaționale.

În cursul întrevederii, a fost subliniat necesitatea unirii eforturilor pentru soluționarea pe cale pașnică a tuturor stărilor de încordare și conflict existente în lume, pentru instaurarea păcii, pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru o largă colaborare și înțelegere internațională.

Convorbirea s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească.

VIZITA DELEGAȚIEI M.A.P.A.M., ÎN FRUNTE CU DL VICTOR SHEMTOV, ÎN COMUNITATEA NOASTRĂ

Cu prilejul vizitei făcute în România, dl Victor Shemtov a fost și oaspetele comunității noastre. Domnia sa a fost însoțit, în această vizită, de soția d-sale și de dl Lazăr Lazarovici, membru al Secretariatului C.C. al M.A.P.A.M. din Israel.

Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a primit pe distinși oaspeți, cărora le-a înfățișat aspecte din viața comunității evreiești din România, insistînd asupra largilor libertăți cetățenești, politice și religioase de care ne bucurăm în România socialistă. Dl Victor Shemtov a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de Eminența Sa, pe multiple planuri, pentru binele României, al obștii evreiești din țară și al întregului popor evreu. La întrevedere au participat conducători ai Federației Comunităților Evreiești din România: dl Prim Rabin I. M. Marilus, dna Amalia dr. Rosen, dl secretar general al F.C.E. — av. Emil Șechter, dl președinte al Secției Asistență a F.C.E. — Sami Edelstein, prof. dr. M. Saragea — directorul Căminului de bătrîni „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”, redactorul

șef al „Revistei Cultului Mozaic” — prof. Haim Riemer și directorul Cancelariei Eminenței Sale — prof. dr. David Rimer.

Dl Shemtov, care a mai vizitat comunitatea noastră în urmă cu cinci ani, a dorit să revadă unele instituții comunitare, care l-au impresionat profund la precedenta vizită, și să cunoască altele, noi, care nu existau atunci.

Vizitînd Muzeul de istorie a comunităților evreiești din România, oaspeții au constatat că noi exponate s-au adăugat celor dinainte cunoscute și au îmbogățit colecția de documente, făcînd-o mai interesantă și mai convingătoare.

La redacția „Revistei Cultului Mozaic”, dl Victor Shemtov a făcut aprecieri elogioase la adresa nivelului revistei, a conținutului ei profund evreiesc și a prezentării grafice, spunînd că „această revistă este în prezent considerată ca una din cele mai bune publicații evreiești din Diaspora” și că „aparitia ei în patru limbi

(Continuare în p. 7)

"ORAȘ ÎN PROFIL" *

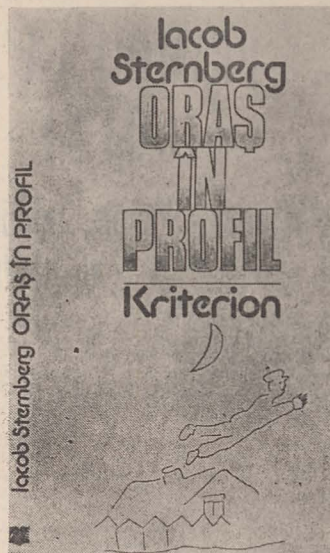
După ce, în 1978, neobositul, entuziasmatul, dăruitul om de condei Iosif H. Andronic ne-a familiarizat cu proza lui Ilic Manger („Cartea raiului”), coborînd punți de comunicare între idiş și română, iată că anul acesta, prin același intermediu al Editurii Kriterion, intr-o excelentă prezentare grafică, Iosif H. Andronic, ajutat de Andrei Roman, reditează în retortele proprii sensibilității poezia lui Iacob Sternberg.

Goethe găsea ridicol să unești într-un termen și într-o teorie lucruri atât de diferite cum sînt literatura și arta. Și Iacob Sternberg, încercînd să ne inițieze în atît de abstracta și dificilă întrebare: „Ce înseamnă poezia?”, se apropie de ideea lui Goethe. Poezia nu e literatură („silabe aruncate pe-o balanță de-argint”), e timpul care trece, transformat în ființa însăși a poetului, scrisul însoțindu-i viața și substituindu-i-se pînă la urmă, e retrăire potențată.

Cuvîntul „artă” nu apare nicăieri, dar ce altceva e toată această paranteză? Rădăcinile acestei accepții date poeziei vin în împlinirea parabolei lui Peretz despre stilistician și artist, despre cel care are drept unică țintă frumosul și despre cel care sapă în căutarea adevărului. Este însuși punctul de plecare al esteticii iudaice, a cărei expresie concretă e Biblia. Parabola lui Peretz, poemul „programatic” care deschide volumul antologic al lui Sternberg nu sînt decît prelungiri ale acestei concepții la scară modernă.

„Noptile de criză” ale poetului amintesc de pinza lui Chaim Soutine „Natură moartă” și trimit la Rembrandt („Bou jupuit”): „...în dugheana măcelarului, / coastele și căpățînile vitelor tăiate / cu tîlc stau atîrnate... / Frumos și curat. Nici urmă de măcelar. Nici urmă de musterii. / Nici tu cuțite. Nici tu topoare. Sădica așezare. / Iar pe uși un lacăt; calea de ieșire zăvorâtă. / Nopti de criză. / Nopti de psihanaliză, / de sînge batjocorit și carne umilită. / Topoare și cuțite văzute în vis”. Tabloul lui Rembrandt, suflet frînt în culoare, sfîdînd toate canoanele picturii timpului, tot ce era cîminte, didactic, suficient de știut și răstîșnit pentru a fi acceptat și aplaudat, ar putea fi considerat opera-părinte a expresionismului: un tipăt al suferinței netrucat în desen, în manieră. Sou-

tine aduce în „Natură moartă”, înfățișînd păsări tăiate cu capetele atîrnînd, moi, peste marginea mesei, întreaga furnă a unei sensibilități ultragiutate. Sensibilitate care nu este numai a sa, ci a întreg poporului căruia îi aparține. Exis-

tă acolo un patos al durerii ocolind, paradoxal, patetismul. E deznădejde tăcută și milă, nesfîrșită milă și tandrețe pentru tot ce e lovit fără vină. Sternberg adaugă obsedantei imagini, metaforă a unei umanități chinuite, în carnea și cugetul ei, un plus de sarcasm și deci de indirectă revoltă.

Receptivitatea la nedreptatea socială este iarăși o constantă iudaică. De la De-calog, trecînd prin cărțile Profetilor și ajungînd la mișcarea democratică din toate țările de la mijlocul secolului trecut pînă azi, tot ce a avut mai autentic iudaismul a fost orientarea cu fața spre progres. „Somerii” lui Sternberg sînt „prînși” din aceeași înțelegere a artei nu

ca literatură, ci ca felle de viață, cum spunea Ibrăileanu, sînt trecuți, într-un sens ironic, prin procedee de tehnică expresionistă, deconspiră în final („Aproprie-te, maeștre și-admiră această gravură. / E expresionistă? / Nu, nu! Un inspirat a dăltuit-o / Cu un mult mai simplu nume: Foame / ...”) și dezvoltă nota polemică, elementul dinamic, resimțit doar subteran în „Nopti de criză”, pînă la pamflet.

Capacitatea de a plasticiza, apetența pentru detaliul epic generator de poezie, specifice lui Sternberg, semnalate în poeziile mai sus citate, devin, în cazul portretelor („Lăutarul orb”, „Ana pianista”), un mijloc de luare în posesie și de traversare prin propriul eu a „celor umiliți și obidiți”, devine mișcare sufletească înrudită cu cea din care au izvorit personajele „Căii Văcărești” a lui Peltz. Pitorescul, și într-un caz și în altul, e devansat de tragismul acestor Luftmenschen. Cele două coordonate sînt altelei transferate în peisajul alter ego al personajelor („Calea Văcărești”).

„Ce înseamnă a fi evreu?” O întrebare tot atît de spinoasă ca și cea referitoare la poezie. Sternberg înțelege că „evreul” se „simte evreu” în sens de străin, paria, supus discriminărilor dacă e tratat astfel. Toată truda milenară a evreului constantă, sugerează Sternberg, în a lupta, a-și stăpîni lacrima și a-și demonstra „îndrăjit” dreptul la existență. A fi om și evreu înseamnă a alcătui o entitate; a fi demn de metamorfozele pe care munca le-a operat în maimuță și de cele pe care li-

E. SUHOR

(Continuare în p. 4)

* Vezi volumul antologic cu același titlu, de Iacob Sternberg, București, Ed. Kriterion, 1983.

Îmi vine
să plîng

Haim Nahman Bialik

Îmi vine să plîng și ceva mă tot mișcă
Ca nouri spre mare, spre marea blîndă,
Spre voi, urgisii mei fraji din popor,
Eu știu că o lacrimă-a mamei pătrunde
Ca sfredel în mările voastre prefete,
Și poate de cîntecul meu li e dor.

Eu știu: aveți lacrimi ce nu-s plîns în lac,
Și-o ne-mpartășită durere adîncă.

Lungi valuri ascunse, opri-te-n colind,
Ce smulg vechi morminte, fac glori în plînd.

Ca viermii se tîrîie-n neagra lor val,
Și-acolo-n țărînă se sting, putredind.

Turnați-vă-n lacrimi tot chinul ce doare,
S-aveți inimi libere, limpezi, ușoare.

Căci mîini, cine știe, vremi noi poartă,
Acest secol negru va fi-n zări, departe.

Și poate, atunci, vom avea și noi parte
De-un pic de dreptate, un pic de senin.

Din chinul de secolii rămiie-n vecie
Un psalm de durere ca-n vechea robie.

Un psalm ce răstoarnă și cer și pămînt,
Slăvit cel ce-n strofele-i nepieritoare

Va pune-acest plîns care curge și doare
De două milenii, — plîns unic și sfîrșit.

Traducere: EMIL DORIAN

Reflecții, maxime,
aforisme

Profesiune de credință

„Sînt evreu pentru că, născut din rîndurile poporului Israel și pierzîndu-l, l-am simțit renăscînd în mine, mai viu decît eu însumi.

Sînt evreu pentru că, născut din rîndurile poporului lui Israel și regăsîndu-l, doresc să trăiască după mine, mai viu decît în mine.

Sînt evreu deoarece credința lui Israel nu cere nici o abdicare a spiritului meu.

Sînt evreu deoarece credința lui Israel preînde toată abnegația sufletului meu.

Sînt evreu pentru că, oriunde plîng o suferință, plînge și evreul.

Sînt evreu pentru că, oricînd strigă disperarea, evreul speră.

Sînt evreu deoarece cuvîntul lui Israel e cel mai vechi și cel mai nou.

Sînt evreu pentru că făgăduiala lui Israel este făgăduiala universală.

Sînt evreu deoarece pentru Israel lumea nu este perfectă; omul o perfecțiază.

Sînt evreu deoarece pentru Israel omul nu este creat; oamenii îl creează.

Sînt evreu pentru că, pe deasupra popoarelor și a sa proprie, Israel plasează omul și unitatea sa.

Sînt evreu pentru că, deasupra omului, imagine a unității divine, Israel plasează unitatea divină și divinitatea.”

EDMOND FLEG

Valori pierdute pentru umanitate

În orașul vest-german Osnabrück (Westphalia) au avut loc recent, sub egida primăriei și a universității locale, impresionantă acțiune de comemorare a semicentenarului unuia dintre momentele care inaugura, în mod caracteristic, era hitlerismului: autodafearile cărților și ale altor valori culturale „interzise”, între care majoritatea o formau opere ale unor autori evrei.

Cu acest prilej, au fost organizate o serie de manifestări menite să evoce diferite aspecte ale persecuțiilor naziste îndreptate împotriva evreilor, precum și a partidelor și organizațiilor democratice, sindicale, intelectuale de stînga. Între altele, au fost editate broșuri, cărți, au fost proiectate filme cu tematică antifascistă.

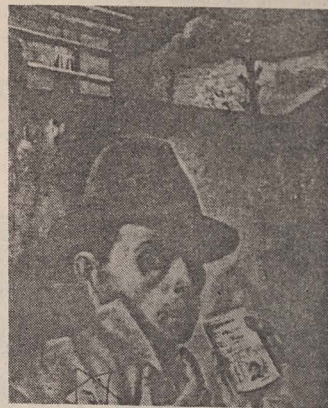
Una din acțiunile cele mai revelatoare a constituit-o organizarea, în sălile muzeului local, a unei expoziții permanente consacrate picturii evreiești Felix Nussbaum. Vernisajul expoziției s-a făcut chiar de către președintele R. F. G., prof. Karl Carstens.

Felix Nussbaum s-a născut la Osnabrück, în 1904. Refugiat din cauza persecuțiilor rasiale din Germania, s-a stabilit la Bruxelles, de unde a fost deportat, sfîrșindu-și zilele, în 1944, la Auschwitz.

După cum se relevă într-un articol apărut în prestigioasă publicație franceză „L'Arche”, sub semnătura lui Edouard Roditi, Nussbaum a fost, cu siguranță, „cel mai mare reprezentant evreu al mișcării artistice germane „Neue Sachlichkeit” („Noua obiectivitate”), bine cunoscută în anii '20 și '30. Autorul articolului arată că, în bună măsură, și-a completat documentarea cu privire la Nussbaum din importantul volum „Arta Holocaustului”, publicat la New York, în condiții grafice deosebite, de editura „The Rutledge Press”. Volumul este consacrat, în exclusivitate, artei produse în lagărele de concentrare ale regimului nazist și în lagărele de internare ale regimului de la Vichy, precum și artei supraviețuitorilor acestor lagăre sau celor care și-au luat ca sursă de inspirație motive dramatice ale vieții din perioada internării.

Autorii volumului, Janet Blatter și Sy-

bil Milton, prezintă cititorilor reproduceri din opera lui Nussbaum, însoțite de considerații asupra tablourilor sale — atîtea cite au mai fost găsite în R.F.G., Belgia și Olanda. Numărul acestora a fost totuși suficient pentru a i se putea consacra,

Autoportretul lui Nussbaum

mai întîi, o retrospectivă la Centrul cultural german din Bruxelles, în noiembrie-decembrie 1982 și, recent, expoziția din orașul său natal, Osnabrück, expoziție de mai mare amploare, care urmează a fi prezentată ulterior și în muzee din New York, Amsterdam și Ierusalim. Colectia a putut fi constituită și îmbogățită datorită faptului că prietenii fideli ai picturii lui din Bruxelles și din alte orașe au ascuns și păstrat cu grijă opere ale lui Nussbaum, îndeosebi din perioada sa de maturitate. Unele din aceste opere ne aduc mărturie emoționantă despre condițiile atrozice de viață pe care refugiații le-au cunoscut în diferite lagăre din Franța, în timpul ocupației.

Relevînd meritul de a se fi ocupat de opera lui Nussbaum, autorul articolului

din „L'Arche” relevă, totodată, în mod critic unele lipsuri din volumul „Arta Holocaustului”, atît în ce privește alegerea artiștilor, cit și a operelor reproduse. Astfel, menționînd că a fost reprodus un desen de Max Ernst, creat în timpul internării acestuia în Franța, E. Roditi regretă că autorii au uitat să-l amintească pe pictorul Hans Bellmer și să reproducă un foarte celebru portret al lui Max Ernst, pe care Bellmer l-a executat după Eliberare, după un desen realizat în timpul cit cei doi au fost internați împreună în același lagăr. Au fost, de asemenea, omiși Maryan, unul din cei mai mari pictori care au supraviețuit lagărelor morții, sau unii artiști evrei care s-au bucurat de reputație înainte de a fi deportați, ca, de pildă, pictorul Otto Freundlich, sculptorul Moisey Kogan sau pictorița Anita Rée, care și-a pus capăt zilelor atunci cînd naziștii i-au distrus o frescă executată de ea într-o clădire publică din Hamburg.

Desprînzînd unele concluzii de ordin general, autorul articolului din „L'Arche” consideră că „impactul regimului nazist și al Holocaustului asupra artei secolului nostru merită încă un studiu amănunțit și aprofundat. Holocaustul nu numai că ne-a privat de un mare număr de talente, care n-au mai apucat să dea toate roadele la care ne puteam aștepta din partea lor, dar regimul nazist a atentat la operele multora din victimele sale, nelăsîndu-ne, cîteodată, decît fragmente din opera unui artist dispărut. Acesta este cazul, bunăoară, al scriitorului evreu polonez Bruno Schulz. Se știe că el a desenat mult și cu talent, însă n-au fost găsite decît rare, dar foarte frumoase desene ale lui. În orașul Drohobycz, din Galiția, unde a trăit, aproape toți cei care au colecționat desenele lui erau evrei și au dispărut odată cu el.”

Autorul pledează, în încheiere, ca operele artiștilor-victime ale Holocaustului să fie expuse în permanență, ca o contribuție la arta universală și, totodată, ca un permanent memento al ororilor fascismului.

T. R.

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

COMUNITATEA EVREILOR DE PE INSULA DJERBA

La biblioteca centrală Wurzweller a Universității Bar-Ilan a fost inaugurată o expoziție ilustrând viața evreilor din Djerba. Expoziția include picturi și tipărituri referitoare la viața de zi cu zi și la cultura unică a evreilor din Djerba, precum și cărți sau alte tipărituri scoase de editura evreiască de acolo.

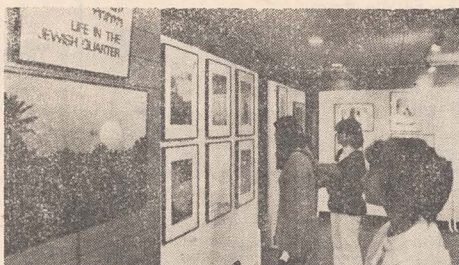
Insula Djerba, cu o întindere de circa 500 de km², se află în Mediterana, în sud-estul coastei Tunisiei. Întreaga populație a insulei numără 70 000 de locuitori, în majoritate musulmani, alături de care trăiesc și minorități creștine și evreiești.

Comunitatea evreilor de pe insulă este una dintre cele mai vechi din Diaspora, atestată documentar încă de acum 1 000 de ani. Aici se află cohanimi al căror arbore genealogic datează de 35 de generații.

Evreii din Djerba locuiesc în două zone: Hara Kebira (Marele Cartier) și Hara Sghira (Micul Cartier). Conform datelor istorice, evreii din Hara Kebira sunt descendenți ai tribului Zebulun, care a ajuns în această zonă în perioada regelui Solomon, în căutarea materialelor necesare construirii Primului Templu. Alte surse istorice indică faptul că Joab, în fruntea armatelor regelui Solomon, i-a urmărit pe filistenii până pe această insulă și a rămas aici, înființând o așezare de pescari, vopsitori și artiști.

Hara Sghira, cunoscută și sub numele de „cetatea preților”, a fost înființată de Jedaiah, care a fugit din Ierusalim în perioada distrugerii Primului Templu, ducând cu sine și una din porțile Templului, aceasta fiind în prezent în sinagoga Al-Shariba, situată în centrul insulei. Întrucât noii veniți se considerau superiori evreilor care trăiau de mai înainte pe

La expoziția „Evreii din Djerba”

insulă, au înființat o altă așezare evreiască, la aproximativ 7 km de Hara Kebira.

Contactele dintre cele două comunități de pe insulă au fost și sînt reduse. Cei care s-au stabilit în Hara Sghira trăiesc și acum retrași, ducând o viață tradițională, în timp ce viața evreilor din Hara Kebira este mai dezvoltată și mai deschisă noului, poate și datorită apropierii mai mari de Houmt-Souk, capitala insulei.

Pînă în 1948, în Djerba se aflau circa 5 000 de evrei, dintre care 3 000 locuiau în Hara Kebira și 2 000 în Hara Sghira. După instaurarea statului Israel, o mare parte dintre evreii din Djerba au imigrat în patria lor de origine, în Hara Kebira mai rămînînd 750 de evrei, iar în Hara Sghira doar 250.

Viața evreiască din Djerba are în centrul ei familia și căminul. Printre meseriile principale ale evreilor de aici se află cele de bijutier, țesător și vopsitor.

Cea mai cunoscută editură din Africa de nord se află la Hara Kebira. În general, femeile evreice sînt casnice, dedicându-și viața creșterii copiilor și treburilor gospodărești, în speță preocupărilor culinare, aprovizionarea și îndeplinirea treburilor gospodărești mai complicate revenind bărbaților.

Deși nu există diferențe pregnante între comunitățile din cele două cartiere, fiecare dintre acestea are și în prezent — în pofida numărului mic de evrei pe care l-am menționat mai sus — propriul ei președinte, consiliu de conducere, precum și cîte o curte rabinică aparte. Aceste organisme realizează veriga de legătură între evreii din comunitățile respective și autoritățile locale. De asemenea, cele două comunități au sinagogi, cimitire și instituții de învățămînt separate.

IANCU GOLDSTEIN

Un învățat colindă lumea

În urmă cu aproximativ o jumătate de mileniu, în Italia se naștea un om a cărui importanță avea să fie comparată de unii exegeți talmudiști cu cea a lui Maïmonide și Rași. Acest om s-a numit Ovadiah Jare și a fost elevul marelui rabin Yosef Colon (Maharik). După ce și-a desăvîrșit studiile rabinice, Jare a servit un timp comunitatea din Bertinoro, un oraș din Italia situat pe malul Adriaticii.

Un gînd însă îl frămînta, fără răgaz, îndemîndu-l s-o pornească la drum spre Tora Sfîntă. Nimeni și nimic nu l-au putut împiedica pe acest mare învățat, astfel încît, la 10 Tevet 5246, a plecat din Napoli. Călătoria a durat mult, aducîndu-l pe Rabi Jare, la capătul a circa doi ani de istovitoare peripluri, la ținta călătoriei sale — Ierusalim, unde a ajuns la 13 Nisan 5248.

Una dintre laturile importante ale călătoriei sale o constituie scrisorile lui Jare despre comunitățile evreiești din țările prin care a trecut: Italia, Grecia, Turcia, Egipt, în timpul secolului XV. Aceste scrisori vorbesc despre obiceiurile și viața de zi cu zi a evreilor, atît de diferite de la țara la țară și, în același timp, atît de asemănătoare prin dragostea fiecărui evreu față de Tora și Tora Sfîntă.

Ajuns la Ierusalim, el spune că a găsit acolo un mic număr de familii, trăind într-o stare cumplită de sărăcie. Se mergea literalmente de foame, iar care se mai putea ține pe picioare se hrănea cu ierburii. Rabi Jare a considerat de datoria sa să facă ceva pentru a ameliora cît de cît viața bieților nenorociți și, cu timpul, a reușit, spre bucuria celor care-l priveau și-l tratau cu cel mai mare respect.

Într-una din scrisorile către fratele său, Rabi Jare nota: „Locuiesc în Ierusalim și de două ori pe lună țin predici în sinagogă, în limba ebraică. Predicile mele sînt în urechile lor ca niște cîntece minunate, pe care ei le laudă și le place să le asculte. Înainte de sosirea mea aici, fiecare familie de evrei trebuia să plătească stăpînitorilor o taxă de 400 de ducati pe an, indiferent de numărul membrilor. Acum, însă, s-a revenit asupra acestei hotărîri, stabilindu-se o taxă pe persoană și, de aceea, mulți dintre cei care au plecat se întorc. Un astfel de decret e fără precedent în ultimii 50 de ani”.

Foarte interesant pentru cunoașterea modului de viață al evreilor din Alexandria este acest fragment de scrisoare care dă la iveală cîteva dintre obiceiurile practice vinerea: „Este un obicei în țara arabilor; vinerea ei se duc cu toții la baie și atunci cînd se întorc acasă soțiile le aduc vin, din care se bea din belșug; apoi se anunță că este gata cîna, pe care o mănîncă în timpul zilei, înainte de a se însera. Apoi cu toții se duc la sinagogă, curat îmbrăcați. Încep cu Psalmii și rugăciuni de mulțumire, rostind rugăciuni de seară încă două ore după ce s-a întunecat. La întoarcerea acasă, ei repetă kidușul, mănîncă numai o bucăciță de pine, de mărimea unei măsline, și recită rugăciunea de după masă. În tot acest timp rugăciunea de Minha se citește vinerea de unul singur, cu excepția Ierusalimului, unde așkenazii au renunțat la acest obicei, rugăciunile de Minha și Maariv se spun cu Minian, ca la noi, și seara se mănîncă; totuși rugăciunea de seară nu se rostește pînă cînd stelele nu sînt vizibile”.

Pentru a da cititorilor posibilitatea să-și formeze o imagine mai concretă de modul cum era privit Rabi Ovadiah Jare de oamenii care l-au cunoscut, vom da un mic fragment dintr-o scrisoare a unuia dintre foștii săi învățate, datată 1495: „Acest om este foarte stimat aici, nimeni nu îndrăznește să facă ceva fără a-l consulta mai întîi. Oamenii din toate ținuturile vin la el să-l consulte și îl ascultă cu sfîntenie; sfaturile sale sînt recunoscute și în Egipt, în Babilonia și în alte țări chiar. Este foarte modest și foarte bun, așa că oamenii spun că e mai mult decît un om obișnuit”.

A spune mai mult decît unul dintre contemporanii săi ar fi un act de ireverență.

I. F.

BEN MENAHEM

In memoriam

„Vă admir curajul”, a spus, printre altele, regina Beatrix, în cadrul unei ceremonii, în cursul căreia suverana Olandei a dezvelit o placă comemorativă la Amsterdam, pe locul fostului lagăr folosit de naziști ca punct de deportare a celor 100 000 de evrei olandezi. Tot aici se află și o expoziție permanentă, unde Leonard Cornelius Brinkman, ministrul culturii, a depus o coroană de flori din partea guvernului olandez. Această expoziție este o copie a aceleia pe care guvernul olandez a deschis-o acum trei ani în Polonia, pe locul unde s-a aflat odinioară lagărul morții de la Auschwitz. În expoziția din Amsterdam se mai află și documente referitoare la viața evreilor de pe aceste meleaguri, începînd cu anul 1600. În Olanda trăiesc astăzi circa 30 000 de evrei.

O comemorare — angajament

„Vom întîi lupta împotriva terorismului” — a declarat președintele Franței la solemnitatea consacrată memoriei atacului antisemit de anul trecut.

O impresionantă solemnitate comemorativă a avut loc la Paris în ziua de 9 august 1983, dată la care s-a împlinit un an de la atentatul antisemit comis de o bandă de teroriști pe rue des Rosiers, în cel mai vechi cartier evreiesc al capitalei franceze. După cum se știe, asasinii au pătruns în restaurantul Jo Goldenberg de pe această stradă, au aruncat o grenadă de mină și au deschis foc de mitraliere atît în local, cît și împotriva trecătorilor de pe stradă, mîcîndu-se cu 6 morți și 22 de răniți, evrei, musulmani, cetățeni francezi și americani, inclusiv un polițist.

Organizată din inițiativa Consiliului reprezentativ al instituțiilor evreiești din Franța (C.R.I.F.), comemorarea victimelor mișelului atentat a dat expresie voinței și hotărîrii opiniei publice democratice din Franța de a milita împotriva terorismului, a recrudescenței antisemitismului și a oricăror forme de neonazism.

La ora prînzului, în fața restaurantului amintit și în împrejurimi, s-a adunat o mare mulțime de oameni, formată din reprezentanți ai diferitelor organizații și instituții evreiești, a numeroase formații politice și organizații obștești franceze, deputați și senatori, consilieri municipali, alte personalități marcante ale vieții publice și cultural-stiințifice.

În semn de solidaritate cu populația evreiască indoliată și pentru a sublinia importanța luptei împotriva terorismului, a ținut să fie personal la solemnitate președintele Republicii Franceze, François Mitterrand, care și anul trecut a luat parte la serviciul religios de la sinagoga de pe rue Pavée, în cadrul căruia a fost cinstită, chiar în seara atentatului, memoria victimelor. Șeful statului francez a fost însoțit de consilierul său personal, dl Jacques Attali, care este evreu, de alte persoane oficiale. De menționat că primul ministru Pierre Mauroy a făcut încă în ajun o vizită la restaurantul respectiv.

Președintele statului francez a rostit o scurtă alocuțiune, în care a chemat la continuarea și intensificarea vigilenței și a cerut organelor de stat competente să acționeze cu toată energia împotriva oricărei forme de terorism. „Noi luptăm împotriva terorismului — a subliniat dl Mitterrand. Nu trebuie ignorat că aceasta este o luptă grea, dar noi nu trebuie să ne slăbim în nici un chip eforturile”.

Cuvintele președintelui Franței au fost primite cu satisfacție de asistență. Referindu-se la semnificația prezentei conducerii de stat la această demonstrație, președintele C.R.I.F., Théo Klein, a arătat că ea este „o dovadă a interesului pe care Franța îl acordă luptei împotriva terorismului. După atentatul de pe rue des Rosiers, pentru opinia publică a devenit mai clar că terorismul poate face victime nu numai printre evrei, dar și printre neevrei”.

În cuvîntul său, Șef Rabinul Franței, René Samuel Sirat, după ce a relevat cerința ca asasinii să fie identificați și să-și primească pedeapsa, a adăugat: „Totodată, trebuie să ne rugăm pentru ca să se pună capăt oricăror acte de violență și să se înrădăcineze trainic în lume spiritul prieteniei și al fraternității”.

În declarațiile lor, au mai adus omagiu memoriei victimelor atentatului de pe rue des Rosiers Rabinul Șef al Parisului, A. Goldman, Imamul moscheii Parisului, reprezentantul ambasadei Israelului în Franța etc.

Am Yisrael Hai[®] gold medal for singer Ofra Haza

PREMIU

„Israel Government Coins and Medals Corporation” a înmînat cîntăreței Ofra Haza medalia de aur „Am Yisrael Hai” („Poporul lui Israel trăiește”) pentru locul doi obținut la ediția 1983 a festivalului Eurovizionii, unde a reprezentat Israelul cu cîntecul intitulat chiar „Am Yisrael Hai”. Medalia — pe care o re-

producem alăturat, împreună cu momentul cînd directorul adjunct al corporației sus-menționate, Israel Tzedaka, pune medalia la gîtul cîntăreței — reprezintă pe o față un tufiș arzînd și inscripția „și tufișul nu a ars”, iar pe revers inscripția „Poporul lui Israel trăiește”. Ambele inscripții sînt în limbile ebraică și engleză.

CONFERINȚĂ

Cu prilejul zilelor de odihnă ce le-a petrecut la Poiana Brașov, Eminentă Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a acceptat invitația Comunității evreilor din Brașov și a rostit, în sinagoga acestei comunități, în ziua de 11 august a.c., o conferință cu subiectul „IAVNE SAU MASSADA?”

Conferința a fost urmărită cu un viu interes de către numerosul public venit să-l asculte pe Eminentă Sa.

Cuvîntul de salut a fost rostit de dr. Ivan Köves, președintele Comunității evreilor din Brașov.

Fruntașii Comunității din Brașov (președinte dr. Köves) împreună cu Eminentă Sa și doamna dr. Moses Rosen

În fiecare cămin evreiesc — Calendarul (Luah) pe anul 5744

Cînd sînt, în Noul An, sărbătorile evreiești? Cînd aveți iurșat după pînă? Cînd se comemorează kedoșimii Holocaustului? În ce zile se spune Izkor? Ce pericopă se citește într-o anumită zi de Șabat din acest an? Cum puteți determina data la care fiul sau fiica dv. devin Bar Mitzva sau Bat Mitzva? La ce oră aprinde gospodina luminările vineri seara în diferite centre din țară?

Iată atâtea întrebări și multe altele la care vă dă răspuns competent Calendarul (Luah) pe Noul An 5744, care 1 apărut de curînd. Lucrarea mai include un larg capitol, în română și idiş, menționînd datinile și obiceiurile pe anul 5744. Totodată, calendarul pune la dispoziție textele, în transcripție cu litere latine, ale binecuvîntărilor la Tora, rugăciunile în memoria celor decedați, Kadiș și Eil Mulei Rahmim, precum și originalul ebraic al unor texte religioase fundamentale.

Marcînd evenimentul împlinirii a 35 de ani de la alegerea Eminentei Sale dl

dr. Moses Rosen ca Șef Rabin al Cultului Mozaic din România, calendarul cuprinde o retrospectivă, în text și imagini, a evenimentelor comunitare ale anului 5743.

Este reprodușă, totodată, lista conferințelor ținute la București și în provincie de către distinși intelectuali pe teme de larg interes pentru populația evreiască din România.

Conținutul Luah-ului 5744 este completat de un Glosar iudaic, de articole privind semnificația Talitului, Tefilinilor etc.

Prin toate acestea, broșura, editată de Federația Comunităților Evreiești din România și tipărită în condiții grafice deosebite de I. P. „13 Decembrie 1918”, este de o reală utilitate pentru fiecare evreu, care, beneficiînd de libertatea culturii, garantată de Constituția țării, înțelege să trăiască în spiritul credinței noastre, să cinstească memoria înaintașilor săi, să păstreze riturile și tradițiile milenare, în cadrul comunităților noastre.

COMUNITATEA EVREILOR DIN BUCUREȘTI TEMPLUL CORAL DIN BUCUREȘTI

ÎNȘTIINȚARE

Se aduce la cunoștința enoriașilor că atribuirea Jeturilor pentru zilele torile de Roș Hașana și Iom Kipur 5744 a început în ziua de 28 august a.c. și va continua pînă în ziua de marți 6 septembrie a.c., după următorul orar:

În zilele de 29, 30, 31 august și 1, 2, 4, 5 și 6 septembrie, între orele 11 și 20,

în zilele de duminică 28 august și duminică 4 septembrie, între orele 11—13 și 17—20.

„ORAȘ ÎN PROFIL”

(Urmare din p. 2)

bertatea le-a operat în rob („Potrivit lui Darwin”).

Ca pentru mai toți poeții evrei ai secolului XX, fie că au scris în idiş și ebraică, fie în atîtea limbi ale Diasporei, motivele biblice sînt regîndite, redimensionate în opera lui Sternberg prin prismă contemporană. Istoria devine metaforă. Iona profetul, în pîntecele balenei — eul autodevotor al poetului, șofarul („cornul de argint”), memento și ghid pentru găsirea drumului poporului evreu; Solomon, regina din Saba, Sulamita — expresii ale propriului univers erotic. „Cîntarea Cîntărilor” nu e trimitere livrescă, ci izvor din care descinde propria afectivitate; o lume gingaș-pătimăș, în care e țesut și firul, ulterior adăugat în opera înaintașului, al „deșertăciunii deșertăciunilor”, conferindu-i detașare, dar și tristețea, care lipsesc „Cîntărilor”.

„Balada despre SS-ista Brunhilda și ciinele ei”, „Bolnav de ură”, „La flacăra gerului de cincizeci de grade” circumscriu, din unghiuri diferite de expresie, spațiul „concentraționar”, cum se obișnuiește să se vorbească azi în limbajul criticii literare, despre tot ceea ce s-a petrecut cu noțiunea de om îndrăgălat sîrmelor ghimpate ale lagărelor naziste. Fie că accentul cade pe epos („Balada”), fie pe mutilarea sufletească, sugerată prin opoziția redescoperirii elementelor primordiale ale vieții („Bolnav...”), fie pe dialog și comentariu („La flacăra...”), elementul comun, Holocaustul, e tratat în

aqua-forte, în acuarelă și în penel. Iată la Sternberg o adîncă înțelegere a sufletului omeneș, în care naționalismul universal se atîng și-și răspund.

Faptul că acest volum antologic, tradus în română de Andronic și Bocu, dovedește perenitatea creației lui Sternberg nu este o concluzie de circumspecție. Funcția temporală rămîne totuși una de partea celui care receptează, în ce conține este sensul dialectic al destinului uman în afara timpului. Creația continuă a poetului de limbă iacob Sternberg, efortul de a surprinde în noi alcătuirii ale cuvîntului din tumultul nămol de sine auzit al timpului interior, a sa și a altor oameni, lîngă care a trecut și timpuri pe care le-a parcurs n-au fost în zadar. Arta sa suportă diviziuni, merge direct spre secol și a spune o parte de adevăr seamă, în artă, a nu spune nimic. Iacob Sternberg face dovada asumării acestei misiuni și a împlinirii ei.

P.S. Dl Iosif Andronic a primit din partea maestrului Geo Bogza o telegramă, din care extragem:

„...Multe mulțumiri pentru minunatele traduceri din marele poet, primite cu înțiriere.”

Snagov

GEO BOGZA

BRITH MILA

Dna și dl CHITLARU NUTU au bucuria de a anunța nașterea fiului lor

DANIEL

Solemnitatea de Brith Mila a avut loc la 3 iulie a. c., la sediul Comunității evreilor din Brăila, de ritual preocupîndu-se dl av. Hornstein — președintele comunității și doamna.

DECESE

În perioada 23. VII — 22. VIII, 1983, în cîmîtirea Comunității evreilor din București au fost înhumate:

Horenstein Sternbaum Peppi (73 de ani), Sos. Pantelimon 312; Negrea Julietta (78), B-dul Hristo Botev 14; Gheiber Rașela (72), str. Apolodor 24; Grumberg Rozina (80), str. Galați 21; Simon Luiza (79), str. Galați 100; Stambler Sacha-Pax (63), str. Boteanu 3; Albert Malca (85), str. Maior Raceteanu 16; Bernescu Mondici (64), Șos. Kiseleff 55; Ledeanu Lilly (64), str. Valea lui Mihai 14; Fridman Jean Bene (82); Grumberg Moise (76); Schwimmer Etelka (90), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Feins Eliza (85), str. Speranței 5; Goldstein Ladislau (61), Șoseana Giurgului 67—77; Leibovici Mișu (80), str. Brezoianu 18; Stinea Oscar (81), str. Rossini 1 A; Perlmuter Maria (88), Cămin „Martin Băluș”; Schreier Carol (77), B-dul Republicii 92; Czitrom Lazăr (81), str. Valea Oltului 4; Garfunkel Nikolaus (93), str. Plantelor 20; Grigler Lupu (83), B-dul Gheorghe Dimitrov 130; Somlo Ivan (63), Oradea, str. Dumitru Petrescu 4 A; Menicovici Ester (77), str. Uranus 32; Segal Selina (53), str. Vulturilor 125; Rosentweig Wilhelm (86), str. Emil Racoviță 2; Fructman Shlomo, Israel, (79), București; Klein Haia Sura (89), Șos. Giurgului 109; Floru Peppi (81), str. Reșița 17; Braunstein Frida (88), str. Stupinei 23; Hers-

covici Leia (78), Zukerman Moise (59), Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Lerner Rivca (93), str. Alex. Sahia 2; Veitghendler Stela (77), B-dul Gh. Dimitrov 24; Tutungiu Ana (85), Calea Victoriei 48—50; Zisman Janeta (90), str. Roșia Montană 15; Hasan Ina (87), str. Dr. Iatropol 6.

Cu aceeași durere, amintesc că, în 2 iulie a.c., s-au împlinit 30 de zile de cînd iubita mea soră

SOFICA SPACHNER

m-a părăsit pentru totdeauna. Comemorarea a avut loc la Templul coral din București.

Fie-i amintirea veșnică!

Cu durere, soția amintește aceluia ce au cunoscut pe

ing. BENI ȘFART și RIFCA ȘFART (mama) Ștefănești

că la 22 august a.c. s-au împlinit 7 ani de la tragica lor dispariție.

Mulțumesc comunităților din Constanța și Tulcea pentru sollicitudinea și sprijinul pline de omenie pe care mi le-au dat în momentele grele prin care am trecut la încetarea din viață a soției mele prof. LILLY SOCEANU-LEDEANU în tragicul accident de circulație din 22 iulie a.c. Datorită acestui sprijin, a putut fi respectat și ritualul evreiesc corespunzător.

Adolf Ledeanu

Joi 1 septembrie a.c., orele 9 dim., la Sinagoga sefarăd, și duminică 4 septembrie a.c., ora 12, la Cimitirul Belu spaniol va avea loc comemorarea fostului prim gabai al Templului spaniol

AVRAM MAKE HAIMOVICI

de la a cărui dispariție se împlinesc doi ani.

Fie-i memoria binecuvîntată!

Toți cei care l-au cunoscut îi vor păstra o pioasă amintire!

Familia îndurerată anunță împlinirea a șase luni de la decesul lui

BLONDER RAȘELA

Iași și trei luni de la decesul iubitului fiu, soț, tată

BLONDER IZU

Iași Nu-i vom uita niciodată!

Cu aceeași durere, soția reamintește prietenilor că de Rosh Hashana se împlinesc patru ani de cînd s-a stins din viață

dr. SOLOMON ZIBALIS

Un omagiu de prețuire și dragoste!

Zdrobiți de durere, fam. Alexandru anunță încetarea fulgerătoare din viață a președintelui Comunității evreilor din Buzău

MARCUS MICHEL (MICU)

Suflet ales, de rară distincție și generozitate

Silvia — fiică, Carol — ginere, René, Hugo, Aura — nepoți, Monica, Norbert — strănepoți, Izu — fiu, Viorica — noră și copiii anunță moartea mamei lor

ANA RUDICH

decedată, la Săveni, la 28.VII.1983.

Soțul, profund îndurerat, și familia anunță, cu mare tristețe, încetarea din viață a dragiei lor

JULIETA NEGREA

București fostă profesoară și directoare. Înhumarea a avut loc luni 25 iulie a.c.

Puiu — fiu, Seli — noră, rudele și prietenii anunță decesul dragului lor

WILLY ROSENZWEIG

originar din Botoșani — Galați Înhumarea a avut loc în 8 august a.c., la Cimitirul Giurgului.

Jeana, Edith și Teo, cu sfîșietoare durere și duioasă amintire, anunță că au trecut 4 ani de la ireparabila despărțire a neprețuitului nostru soț și părinte Dr. POLAC MILU (medic pediatru) Pios omagiu sufletului său generos și caracterului său deosebit.

Levi, Lupu, Leizer-fil, Mina-fiică, Malca și Dița-nurori, nepoții, strănepoții cu durere anunță încetarea din viață, la 23 iulie 1983, a dragului lor BIBER IDEL (94 de ani) Buhuș—Piatra Neamț

VIZITA MINISTRULUI AFACERILOR EXTERNE AL STATULUI ISRAEL

MOMENT SOLEMN LA TEMPLUL CORAL

...Miercuri, 17 august, ora 19. Templul coral — martorul altor evenimente de amplă rezonanță istorică ale vieții evreiești din România, între care se înscriu și momentele memorabile ale prezenței unor personalități marcante din Israel, prim-miniștri, miniștri de externe, alți membri ai cabinetului, conducători de partide politice și organizații obștești — este plin până la refuz. Un număr mare de enoriași, bărbați și femei, vîrstnici și tineri, distinși intelectuali au ținut să participe la primirea, în acest cadru solemn, a dlui Yitzhak Shamir, ministrul de externe actual al Israelului, — statul în care supraviețuitorii Holocaustului, părinți, copii, frați și surori de-ai lor, clădesc în Țara Sfîntă un cămin propriu, în care să trăiască în liniște și pace.

Intimpinați la intrare de Eminența Sa, de secretarul general al F.C.E., Emil Sechter, și de alți conducători ai F.C.E., oaspeții sînt conduși spre altar, în timp ce corurile intonează melodia de salut „Baruch haba” („Binecuvîntat cel ce vine”).

Se oficiază serviciul religios de Min-ha. Apoi, în fața Chivotului, deschis de dl ministru Shamir și de dl Zvi Brosh, ambasadorul statului Israel la București, Eminența Sa dl Sef Rabin dr. Moses Rosen înalță cu elavie o rugă fierbîntă pentru pacea și prosperitatea României, pentru pace în Israel și în întreaga lume.

Aplauze cuvenite...

ritatea României, pentru pace în Israel și în întreaga lume.

În continuare, corul copiilor de la Talmud Tora și corul și orchestra „Sira Vezimra” au executat, în cinstea

oaspeților, un bogat și variat program de cîntece evreiești, în ȋrit și idîș. Melodiile tradiționale și contemporane i-au emoționat profund, pînă la lacrimi, pe dl Shamir și pe însoțitorii

săi, aceștia exprimîndu-și întreaga lor admirație.

În această atmosferă elevată, Eminența Sa dl Sef Rabin dr. Moses Rosen a rostit un vibrant cuvînt de salut, la care a răspuns, printr-o înălțată cîntare, ministrul israelian, dl Shamir. Cele două cuvînturi, bogate în idei profunde și de mare actualitate, au fost ascultate cu atenție și îndelung aplaudate. (Textele cuvînturilor se publică în paginile 6 și 7.)

După încheierea impresionantă a solemnității, în cinstea oaspeților a fost oferită o masă. În cursul acesteia, Eminența Sa, referindu-se la patosul cuvînturilor rostite în Templul coral de ministrul israelian, a făcut o butadă, ce merită a fi reprodusă în chip de concluzie: „Cuvintele dlui Shamir — a spus dl dr. Moses Rosen — aprind foc în inimă. Ca atare, ar trebui să nu i se permită să vorbească în zi de Șabat, cînd, cum se știe, este interzis să se aprindă focul”.

Solemnitatea de la Templu, contactele înaltului oaspete israelian cu populația evreiască din Capitală și cu conducătorul ei spiritual vor rămîne pentru multă vreme în conștiința participanților și au fost urmărite cu interes de publicul din Israel, prin intermediul televiziunii, care a consemnat pe peliculă toate momentele acestei memorabile vizite.

Cuvîntarea Eminenței Sale
Șef Rabin dr. Moses Rosen

În numele tuturor evreilor din România, care privesc în aceste clipe spre noi, adresez stămintilor oaspeți din statul Israel tradiționala urare: בְּרוּכִים הַבָּאִים
Fiți bineveniți!

Am intrat în luna Elul, ultima lună a anului, o lună de final, dar și de pregătire pentru noul an. Ea încheie vara evreiască, pe care o veche vorbă a noastră o definește astfel: șapte săptămîni numărăm (Sira), trei săptămîni plîngem (pe ruinele celui dintîi și celui de-al doilea Templu) și patru săptămîni, întreaga lună Elul, suflăm din sofar.

Mult stimate domnule ministru al afacerilor externe, ne-am întîlnit, mulțumim lui Dumnezeu, de multe ori la Ierusalim. De data aceasta ne-am întîlnit, ieri, la cîmîtirul din șoseaua Giurgiului, în fața unui monument יָחִיד בָּטִינִי, a unui monument unic în felul său, un monument tipic evreiesc. Sub el nu odihnește nimeni. Dar în piatra lui sînt sîapte numele a 769 evrei care, în iubirea lor pentru Sion, au luat calea spre Eret Israel.

Luni la rînd, S.O.S.-ul lor, apelul adresat de ei, nu călăilor, nu fasciștilor, ci conștiinței așa-numitei lumi libere, a răsunat zadarnic. Lumea a rămas surdă și, la 24 februarie 1942, cei 769 evrei de pe vasul „Struma” au pierit în valurile mării.

Tragedia lor, a martirilor de pe „Struma”, a constituit un moment culminant într-o „tragedie” care durează de mii de ani. Am tot numărat și continuăm să numărăm acești ani nesfîrșiți. Am așteptat cu toții o zi a izbăvirii. Mulți dintre noi au numărat zilele și au așteptat pînă în ultima lor clipă ceea ce copiii noștri au cîntat aici: אֲנִי מַמְתִּין בְּאֵימָה שֶׁלֹּא

Cred, cu toată credința, că vom fi izbăviți, că va veni Mesia, și, cu toate că întîrzie, îi voi aștepta totuși sosirea în fiecare zi. אֲחֵכֶם בְּיָדֵינוּ, אָחֵכֶם בְּיָדֵינוּ

Evreii din România au purtat sute de ani în inimă dragostea lor pentru Sion. Au numărat zilele care îi apropiuau de ȋnta dorului lor. (Aplauze).

Anul trecut, am sărbătorit un secol de cînd, în 1882, am pornit din Moinești spre Eret Israel cei dintîi Hoveve Sion, iubitori ai Sionului. Pe una din copertele calendarului nostru de anul trecut era reprodusă o fotografie cu evrei din Moinești, în frunte cu David Sub, înaintea plecării lor spre Eret Israel, unde au întemeiat colonile Zihron Iaacov și Rosh Pina. Pe cealaltă copertă a calendarului figurează corul nostru, care a vizitat Israelul după o sută de ani. Fata pe care ați ascultat-o aici a cîntat la Ierusalim celebra melodie יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל אֶזְרָא „Ierusalimul de aur”.

Cuvîntarea ministrului afacerilor
externe al statului Israel, Yitzhak Shamir

DI Yitzhak Shamir vorbind la Templul Coral

Vă aduc un salut cordial din statul Israel, din partea guvernului israelian, a primului ministru, Menachem Begin, a Knessetului, din partea întregului popor evreu din statul Israel.

S-a creat tradiția ca, atunci cînd vin în vizite oficiale în diferite țări, membrii guvernului israelian să-și facă datoria de a se întîlni cu obștea evreiască, cu frații și surorile lor, deoarece statul Israel nu este doar statul cetățenilor israelieni, ci un stat evreiesc, statul întregului popor evreu.

Evreii din România au pentru noi o deosebită însemnătate. Și aceasta datorită marilor merite pe care și le-au dobîndit în rîndurile poporului evreu din Israel. Oriunde te-ai duce în Israel, în orice colț al țării, în fiecare oraș, în fiecare așezare, se văd semnele creației evreilor din România. Nu există nici un ungher din țara noastră unde să nu se observe ceea ce au înfăptuit și înfăptuiesc și astăzi evreii originari din Româ-

nia, ceea ce realizează ei în statul evreiesc, în Israel! (Aplauze).

Sînteți în răsăritul Europei singura obște evreiască vie ca atare, o obște mică, dar dinamică și conștientă, care-și trăiește liberă viața ei culturală și națională. Iată un simbol pentru întregul popor evreu, o dovadă că poporul nostru poate trăi și-și poate duce propria existență în orice condiții. Și aceasta, mulțumită acțiunii a doi factori.

Mult stimatul Șef Rabin s-a referit numai la unul din acești factori, la conducerea României, care a înțeles că trebuie să se acorde populației evreiești posibilitatea de a avea o viață proprie, de a-și trăi această viață. Faptul acesta nu stîngherește pe nimeni, nu dăunează intereselor naționale și sociale ale statului. Și socotim de datoria noastră să dăm glas recunoștinței față de guvernul României de astăzi, care înțelege necesitatea unei vieți evreiești și oferă comunității evreiești posibilitatea de a se întîrni, așa cum se întîrni astăzi aici, ca și posibilitatea ca evreii din România să se întorcă acasă, în statul Israel. (Aplauze). Exprimăm guvernului român toată grațitudinea noastră!

Există, însă, și un al doilea factor determinant al acestor realizări în actualitate împrejurări: mă gîndesc la mult stimatul Rabin Rosen. Îi cunoaștem înfăptuirile, îi cunoaștem lupta, îi cunoaștem durerile, cunoaștem marea lui strădanie de-a lungul anilor pentru a aduce obștea evreiască în situația de față. Toți evreii din lume, statul Israel și cîrmuirea statului Israel acordă cea mai înaltă cînstire, cea mai înaltă considerație Șef Rabinului dv., Moses Rosen. Îi dorim deplină sănătate și reușită în tot ce întreprinde!

Statul Israel este mulțumit și fericit să primească olim din România, ultimele mii, ultimele zeci de mii. Firește, am dori ca lucrurile să meargă mai repede. Avem nevoie în Israel de mulți evrei și printre noi se află mulți evrei din România, aproape 400 000, fie ei tot mai mulți! Dar trebuie să vă spun, dragi prieteni, că dacă am avea aceeași proporție de olim din toate colectivitățile evreiești ale lumii așa cum avem din România, am arăta altfel. Îi felicităm călduros pe evreii din România! Vi se cuvine toată cînstea!

Dragi prieteni, am fost astăzi conduși la muzeul evreiesc, am văzut fotografiile,

(Continuare în p. 7)

(Continuare în p. 7)

VIZITA MINISTRULUI AFACERILOR EXTERNE AL STATULUI ISRAEL LA EMINENȚA SA

(Urmare din p. 1)

tru Europa răsăriteană din Ministerul de Externe al statului Israel, Josef Ben-Aharon, directorul Cabinetului ministrului, și Avi Pazner, director în Ministerul de Externe al statului Israel.

Au fost de față conducători ai F.C.E.: Prim-Rabin I.M. Marilus, Amalia dr. Rosen, av. Emil Sechter, secretar general al F.C.E., S. Edelstein, președintele Secției Asistență, prof. dr. M. Saragea, directorul Căminului de bătrâni „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”, prof. Haim Riemer, redactorul șef al revistei noastre, și prof. dr. David Rimer, directorul Cancelariei Eminenței Sale.

Eminența Sa a adresat un cald cuvânt de bun venit Excelenței Sale Yitzhak Shamir și persoanelor care l-au însoțit. Apoi, Eminența Sa a făcut o

largă expunere asupra situației iudaismului din România în 1983.

Ministrul de externe al Israelului și-a exprimat profunda satisfacție pentru remarcabila expunere asupra a ceea ce a numit domnia sa „epopeea” activității de 35 de ani a Eminenței Sale și a făcut calde urări de noi succese Federației Comunităților Evreiești și președintelui ei în munca lor, „admirată de întreaga lume evrească”.

Întilnirea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă cordialitate.

Excelența Sa dl Yitzhak Shamir a vizitat apoi Muzeul de istorie a comunităților evreiești din România, exprimând sentimente de recunoștință și omagii dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen, făuritorul acestui minunat muzeu, care aduce o mărturie impresionantă a unei istorii de 600 de ani a evreilor din România.

Moment solemn la Templul Coral

Cuvîntarea Eminenței Sale

(Urmare din p. 6)

cu profundă înțelegere, a făcut posibil ca 350.000 de evrei să plece, fără zarvă, în Israel, în ultimii 35 de ani. Ei se găsesc acum acolo și participă la edificarea viitorului nostru și al întregului popor evreu. Pentru că destinul nostru și destinul întregului popor evreu sînt legate de soarta Eretz-Israelului. De aceea, este pentru noi o bucurie deosebită de a-l saluta pe ministrul de externe al statului Israel, sosit aici la invitația guvernului român. Ca cetățeni loiali și ca buni evrei simțim fericiri de bune relații diplomatice și economice dintre România și statul Israel. (Aplauze).

Fiecare slovă a numelui lunii Elul este scotită ca inițiala unui cuvînt din verbul „אני לרורי ורורי לי” „Eu aparțin iubitului meu și iubitul meu îmi aparține mie”, din Cîntarea Cîntărilor, în care înțeleptul rabin din Berdicev vede expresia puternicei iubiri reciproce dintre Dumnezeu și poporul evreu.

Cu aceste cuvinte, și în acest moment al lunii Elul, ne exprimăm iubirea față de statul Israel, pe care-l reprezentă aici ministrul său de externe.

Noi dăm glas iubirii noastre către Eretz Israel și Eretz-Israelul ne întărește cu iubirea sa pentru orice evreu, oriunde s-ar găsi el. Fiecare evreu pășeste cu fruntea sus, pentru că există un stat Israel!

Vă mulțumim pentru prețioasa dv. vizită și așteptăm cu nerăbdare cuvîntul cel-vei rosti în fața acestei obști. (Aplauze).

Cuvîntarea dlui Yitzhak Shamir

(Urmare din p. 6)

documente, lungul drum al suferințelor evreiești, al dramelor evreiești, al pogromurilor și singurărilor evreiești. Pericopa din această săptămînă נחמא

spune וְכִי אֵת אִשְׁרֵי עַמֵּנוּ לֹךְ עִמָּלֵךְ „Amintește-ți ce ți-a făcut Amalec, dușmanul lui Israel!” Asta s-a întimplat mereu și mereu, ne-o spune istoria noastră. Dar cînd ne-am întors de la muzeu aici și am ascultat fierbînta melodie evrească, cînd i-am auzit cîntînd pe acești tineri minunați, pe acești copii, nespus de frumoși, ne-am zis: nimeni nu va fi în stare să nimicească poporul evreu!

Cînd privim la un tineret atît de splendid cum e cel de aici, se cuvine să repetăm, cu întreaga convingere, cu neștirbită certitudine: עם ישראל חי! Poporul evreu trăiește! Poporul evreu va trăi veșnic!

Ne aflăm în preajma sărbătorii de Roș Hașana. Peste puține săptămîni vom păși într-un Nou An. Vreau să vă urez tuturor un An Nou cu sănătate și fericire, cu bucurii și pace. (Aplauze).

Clipe de reculegere la Monumentul martirilor de pe vasul „Struma”

Marți 16 august a.c., dl Yitzhak Shamir, ministrul afacerilor externe al Israelului, împreună cu ambasadorul statului Israel la București, dl Zvi Brosh, și persoanele care l-au însoțit pe oaspeți în vizita sa în România, a depus o coroană de flori la Monumentul martirilor de pe vasul „Struma”, din cimitirul Giurgiului-București.

După cum este cunoscut, la 24 februarie 1942, vasul a fost scufundat de o mină criminală. 769 de martiri au pierit

în valurile Mării Negre, în strîmtoarea Bosforului, în drumul lor spre Eretz Israel.

Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, asistat de prim-cantor A. Jukovschii, a oficiat un impresionant serviciu religios.

Oaspeții s-au recules în fața monumentului, care evocă jertfa sutelor de frați ai noștri victime ale fascismului.

Fie memoria sfinților noștri martiri în veci binecuvîntată!

Vizita la Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”

Dna Shulamita Shamir, soția ministrului afacerilor externe al statului Israel, însoțită de dna Shula Karni, soția consilierului ambasadei Israelului la București, Mordehai Karni, au vizitat, miercuri 17 august a.c., Căminul de bătrîni „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”.

Dl prof. dr. M. Saragea, directorul căminului, a dat oaspetelor ample expli-

cații asupra funcționării instituției. Doamnele Shamir și Karni și-au exprimat admirația față de organizarea perfectă a căminului și condițiile remarcabile create celor ce trăiesc aici, bucurîndu-se de grija conducerii F.C.E. și de o asistență plină de dragoste și omenie.

VIZITA DELEGAȚIEI M.A.P.A.M., ÎN FRUNTE CU DL VICTOR SHEMTOV, ÎN COMUNITATEA NOASTRĂ

(Urmare din p. 1)

fi conferă un loc aparte, unic, în ansamblul presei evreiești din lume”.

O vizită la Secția Asistență a F.C.E. i-a prilejuit distinsului oaspete reactualizarea părerii sale privind grija ce se acordă în comunitatea noastră ajutorării celor bătrîni, bolnavi și rămași singuri, în condiții de respect deplin al demnității umane.

Oaspeții au vizitat, în continuare, Căminul de bătrîni „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”, unde au fost impresionați de condițiile cu totul ieșite din comun, create locatarilor căminului. Ei s-au întîlnit cu acești locatari și cu personalul medical prezent la datorie. Fiecare caz i-a impresionat, fiecare om reprezintă o ființă salvată din singurătate și mizerie. Au fost întilnite aici și cazuri limită: oameni considerați, înainte de internare, ca iremediabil pierduți și salvați aici, prin eforturi medicale supraomenești, prin grija și dragostea minunatului personal mediu, care și face cu abnegație datoria. Au făcut o impresie deosebită doi pensionari ai căminului, frate și soră, ambii surdo-muți care comunică în prezent cu cei din jur, întelegînd ce li se scrie în palmă și făcîndu-se înțeleși de ceilalți.

Seara, în cadrul unei mese oferite de F.C.E. în cinstea oaspetilor noștri, dl Victor Shemtov, în numele său și al persoanelor care l-au însoțit, a avut cuvinte de caldă apreciere la adresa Eminenței Sale, inițiatorul acestei instituții cu caracter profund umanitar, care poate fi dată ca exemplu pentru foarte multe alte cămine similare din lume. De asemenea, a ținut să releve meritul dnei Amalia dr. Rosen, care se ocupă de asistența morală a celor bătrîni și bolnavi și a exprimat prețuirea pentru activitatea prof. dr. M. Saragea, care asigură — împreună cu personalul medical — o îngrijire excepțională celor care au găsit aici nu doar un cămin, ci o adevărată familie de care, după cum spunea în cuvîntul său reputat director al căminului, el se ocupă „ca de propria sa familie”, trăind pe

fiecare bătrîn ca pe propriul său părinte.

Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a rostit apoi un impresionant cuvînt de încheiere la această vizită a delegației M.A.P.A.M.

Mulțumind oaspetilor pentru că și-au găsit timp, în densul lor program, spre a veni încă o dată să viziteze instituțiile noastre comunitare și referindu-se, de astădată, la ultima instituție vizitată, modernul nostru cămin de bătrîni, Eminența Sa a arătat că, de fapt, se cuvin mulțumiri oaspetilor noștri dragi și pentru că ne-au dat prilejul să revedem, din nou (a cita oară?), această mare familie evrească, într-o ambianță care ne pare de fiecare dată ceva nou și incredibil. E o instituție a cărei creare n-a fost deloc ușoară. Ea a costat, între altele, și multe, foarte multe nopți de insomnie. Dar marea satisfacție este că ea a fost totuși creată, există și este apreciată de cei ce trăiesc aici, ca și de cei care o vizitează. „Chiar dacă am fi construit acest cămin numai pentru cei doi surdo-muți pe care i-ați văzut aici și încă ar fi meritat truda. Dar ca ei sînt mulți cărora li se alină suferința și li se redă demnitatea de om. Dacă ne gîndim la micile cămine pe care le-am creat la început în case necorespunzătoare și vedem unde am ajuns, avem suficiente motive de satisfacție și suficiente motive să mulțumim fraților evrei din S.U.A., din Anglia și tuturor celor care ne-au ajutat să înfăptuim acest monument al carității și al solidarității evreiești”. Eminența Sa, referindu-se la elogiile aduse de dl Victor Shemtov, a spus: „Aprecierile entuziaște privitoare la acest cămin, venite din partea unei personalități care a deținut, timp de opt ani, funcția de ministru al sănătății în Israel, sînt incurajatoare pentru noi”.

Mulțumind dlui prof. dr. Saragea, care depune aici o muncă devotată și competentă, mulțumind și distinsilor oaspeți pentru plăcerea pe care ne-au făcut-o și au făcut-o și celor 200 de pensionari ai căminului, Eminența Sa a urat tuturor celor prezenți, cu prilejul apropiatului An Nou iudaic יְשׁוּעָה טוֹבָה תְּחַבְּרֵנוּ un an bun și fericit, cu pace în Israel și în întreaga lume.

HIS EMINENCE'S SPEECH

On behalf of all the Jews in Romania, who are, at this moment, looking at us, I extend our honoured guests from the State of Israel the traditional greeting **בְּרוּכֵי הַבָּיִת** Welcome!

Highly esteemed Mr. Foreign Minister, we have met yesterday, in the Giurgiului Cemetery, in front of a monument **יְהוֹד בְּטִינָה**, a unique monument, a typically Jewish monument. There is no one resting underneath. But its stones are engraved with the names of 769 Jewish people, who, in their love for Zion, had taken the road to Eretz Israel. Months on end, their S.O.S., the appeal they launched not to the 'butchers', not to the fascists, but to the conscience of the so-called "Free World", has vainly sounded. The world stayed deaf and, on February 24, 1942, the 769 Jews aboard SS "Struma" found a watery grave.

For hundreds of years, the Jews in Romania have been nourishing in their hearts the love for Zion, have been counting the days taking them closer to the goal of their longing. (Cheers).

Last year, we celebrated a century since, in 1882, the first Hovevei Zion—lovers of Zion—had left Moinești for Eretz Israel. One of our calendar's covers of last year was a picture of the Moinești Jews, headed by David Shub, before their leaving for Israel, where they have founded the Zihron Jacob and Rosh Pina settlements. The other calendar's cover shows our youth choir, who has visited Israel a century later.

We are here only a handful of Jews—five percent of the former number. The remaining 95 percent are now in Israel. They are not emigrants. We have no emigration, we have only Alia. There is a great difference between these two notions. The whole Jewry should understand that. Our Jews disembark in Lod, not in Vienna or Philadelphia, since they are bearers of a tradition Rosh Pina and Zihron Jacob had given birth to.

We took great care the light should not go out, the Jews stay Jews and, thank God, you are able to see what we have achieved with the remaining drops of oil.

We owe this to the Romanian Government, who grants us the opportunity to enjoy the two rights so difficult to secure for the Jewish people. In the XIX-th century and at the beginning of

the XX-th century, we have asked for equality with the others. But that was not enough, because there loomed a new danger, the danger of assimilation, more menacing perhaps than the other dangers. If the Jew is accepted, if he is doing fine, he is threatened by the "Death Kiss". Kissing a Jew means taking his soul away. Thus, we asked for the right to be equal, but, at the same time, to be different. Now, we may emphatically say: we are, at the same time, citizens enjoying equal rights and Jews faithfully carrying on our traditions. For a non-Jew, it is sometimes difficult to understand a Jew who states he is a Romanian patriot and, simultaneously, he is full of love for Zion and Jerusalem.

However, the humanitarian Government of Romania understood the drama of the Jewish people, understood the guilt was not ours, understood there was a duty to be fulfilled toward us—that is, to be treated as full-rights citizens and to enjoy freedom as Jews. Of yore, we were the Jews any one might humiliate. This happened not only during the fascist domination, but also prior to it. I was born in Romania. I went to school in this country and I remember, as everyone of us does, how brutally despised we were.

Today, we are proud Jews and, at the same time, loyal citizens of the Romanian State who, with a deep understanding, made it possible that 350 000 Jews leave quietly for Israel, in the last 35 years. They are now in the State of Israel, where they are taking part in the building of our future and of the future of the whole Jewry. Our destiny and the destiny of the whole Jewish people are closely linked with Eretz Israel's fate. That is why we are greeting with particular joy the Foreign Minister of the State of Israel, who has come at the invitation of the Romanian Government. As loyal citizens and as devoted Jews, we are happy at good diplomatic and economic relations between Romania and the State of Israel.

In these words and at this moment of the month of Elul, we set forth our love toward the State of Israel, represented here by its Foreign Minister: **אני לרורי**

ורורי לי We are voicing our love towards Eretz Israel and Eretz Israel strengthens us through its love for every Jew, wherever he should be. Every Jew walks now holding his head up, because there is a State of Israel.

We thank you for your highly-valued visit and we are looking forward impatiently to listening to the words you'll choose to utter in front of this community. (Cheers).

YITZHAK SHAMIR'S SPEECH

On behalf of the State of Israel, on behalf of the Government, of Prime Minister Menachem Begin, of the Knesset, on behalf of the whole Jewish nation in the State of Israel, I convey you cordial greetings.

You are, in Eastern Europe, the only really living Jewish community, a small but energetic and conscious community, leading a free cultural and national life. It is a symbol for the whole Jewish nation, the evidence that our people can live and lead their own existence, whatever the conditions. And this is due to two factors.

Most distinguished Chief Rabbi, Dr. Moses Rosen, has mentioned here one of the factors only—the Romanian leadership, who understood they ought to grant the Jewish population the possibility to live their own life. It is a thing that disturbs no one, does not any harm to the national and social interests of the State. We think it is our duty to express gratitude toward Romania's present Government, who makes it possible, for the Jewish community, to convene, as here today, as well as for Romanian Jews to come back home, to the State of Israel. (Cheers). We extend to the Romanian Government all our gratitude!

There is however a second decisive factor for these achievements, in the present conditions. I am referring to most distinguished Rabbi Rosen. We are aware

of his undertakings, we are aware of his struggle, we are aware of his efforts, throughout the years, to bring the Jewish community to their present position. The Chief Rabbi, Dr. Moses Rosen, enjoys the highest esteem of the Jews in the whole world, of the State of Israel and of its leadership. We wish him good health and full success in all his undertakings.

The State of Israel is happy to accept olim from Romania—the last thousands, the last tens of thousands of them. We wish of course things happened faster. We, in Israel, need a lot more Jews. We have, among us, up to 400 000 from Romania. The more, the better! But let me tell you, dear friends, that, since we have had the same olim ratio for all the Jewish communities in the world as from Romania, we'd look different now. We warmly congratulate the Romanian Jews! You fully deserve our highest esteem!

Looking at the splendid youth here, I must say it again, fully convinced, unshakably assured: The Jewish people lives! The Jewish people shall live for ever!

MOMENTS OF COMMUNION AT THE SS „STRUMA“ MARTYRS MONUMENT

On August 16, 1983, Israeli Foreign Minister, Yitzhak Shamir, and the Israeli Ambassador in Bucharest, Zvi Brosh, together with the other participants in the

visit in Romania, laid a wreath of flowers at the SS "Struma" Martyrs Monument, in the Giurgiului-Bucharest Cemetery.

VISIT TO „AMALIA AND CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN“ HOME

Mrs. Shulamita Shamir, wife of the Israeli Foreign Minister, Yitzhak Shamir, and Mrs. Shula Karni, wife of Counsellor M. Karni, of the Israeli Embassy in

Bucharest, visited on August, 17, 1983, the „Amalia and Chief Rabbi Dr. Moses Rosen“ Home for aged people.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

APRECIERE

Lui Abraham Ben-Menachem, fost primar al orașului Natania, din Israel, i s-a acordat, la Bonn, Ordinul federal de merit al R.F.G., pentru eforturile depuse în domeniul colaborării culturale dintre Israel și R.F.G. Ben-Menachem a fost cel care a inițiat și realizat proiectul de a proclama Natania și Giessen, din R.F.G. — orașul său natal — drept orașe înfrățite.

AFILIARE

Recent, comunitatea evreiască din Tokio s-a afiliat organizației „B'nai B'rith International“, fiind pentru prima dată cind se împlinește acest lucru în istoria de 139 de ani a lui „B'nai B'rith“. Comunitatea numără doar 90 de familii și dispune de un centru, care include o sinagogă, o bibliotecă, un restaurant cașer și o mikva.

FILM

La Amsterdam a fost produs un film de o valoare documentară excepțională și, se pare, unică. Este vorba de un film făcut pe 16 mm, cu o durată de o oră, înfățișând fragmente din viața a 12 evrei care au trăit ascunși timp de cinci luni în mansarda unui bar de noapte din Amsterdam. Dintre cei 12 evrei, doar 2 se mai află astăzi în viață și trăiesc în Olanda.

DESEMNARE

Sir Zelman Cowen, rectorul lui „Oriël College“ de la Universitatea din Oxford, fost guvernator general al Australiei între 1977 și 1982, a fost desemnat pentru postul de președinte al Consiliului Presei din Marea Britanie.

EXTRĂDARE

Mark MacGuigan, ministrul de justiție al Canadei, a semnat documentele de extrădare a criminalului nazist de război Albert Helmut Rauca. Acesta urmează să fie judecat de un tribunal din R.F.G., sub acuzația de a fi implicat în masacrarea a 11 584 de evrei din Lituania, la Kovno și în împrejurimi, în timpul celui de-al doilea război mondial. Curtea de Apel din Ontario (Canada) a anunțat că a respins recursul făcut de avocatul lui Albert Helmut Rauca împotriva deciziei de a-l extrăda pe acest criminal.

RECUNOȘTINȚĂ

Institutul de religie mozaică din cadrul lui „Hebrew Union College“ (Cincinnati, Ohio) a acordat premiul „Roger E. Joseph“ pe 1983 satului francez Chambon-sur-Ligne, al cărui cetățeni au adăpostit mii de evrei în timpul prigoanei naziste. Suma atribuită drept premiu urmează a fi alocată pentru con-

struirea unui muzeu local de istorie în acest sat.

Ghid

În Elveția a apărut „Ghidul hotelurilor și restaurantelor cașer din Europa“. Editată de compania Swissair, broșura este de o utilitate reală pentru core-

ligionarii care călătoresc în diferite țări ale continentului și doresc să-și asigure o alimentație rituală.

Reproducem coperta broșurii.

MICĂ ENCICLOPEDIIE

De curind, prin grija Editurii Științifice și enciclopedice, a apărut Mică enciclopedie de istorie universală. Autorii au realizat, în bune condiții, metodice și cu rigoare, un instrument de lucru sintetic și de amplă cuprindere, care pune la dispoziția specialiștilor și a unui cerc larg de cititori un breviar cu istoria tuturor statelor („evenimente memorabile“), însoțit de lista sefiilor de stat și de guvern, de la cele mai vechi știri și până la 31 decembrie 1982, informația fiind astfel adusă „la zi“.

O NOUĂ MATERINITATE

În municipiul Botoșani a fost dată în folosință o maternitate județeană, cu 400 de paturi, dotată cu aparatură modernă. Tații vor putea să-și vadă soțiile și nou-născuții pe ecrane de televiziune amplasate în cabine special amenajate la intrare și să poarte discuții printr-un sistem interfonc.

APRINDEREA ȘI STINGEREA AUTOMATĂ A LUMINILOR

Elevii Liceului nr. 1 din Bornești sint autorii unui ingenios dispozitiv de stingere și aprindere automată a lămpilor

electrice din sistemul de iluminat public. Prevăzută cu celule fotoelectrice și cu alte piese electronice de mare sensibilitate, aceasta asigură aprinderea și stingerea automată a becurilor. Dispozitivul poate fi folosit și la aprinderea și stingerea firmelor luminoase, a lămpilor care luminează vitrinele, a punctelor luminoase din locurile izolate și îndepărtate, contribuind prin aceasta la evitarea risipei de energie electrică.

RULOTĂ MULTIFUNCȚIONALĂ

La întreprinderea „Electrometal“ din Timișoara a fost realizat un nou tip de rulotă multifuncțională, cu o capacitate de 400 kg. Construită după o concepție originală a specialiștilor timișoreni, rulota este destinată transportării unor materiale voluminoase, dintre cele mai diferite — bărci cu motor, stupi, produse de grădinarit etc. În varianta ei cu prelată poate fi folosită și în scopuri turistice, oferind spațiu suficient de dormit pentru trei persoane. Pe lângă această rulotă, dimensionată pentru autoturismele „Dacia 1300“, a fost proiectată și una de 600 kg, pentru diverse tipuri de autoturisme.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

HIS EMINENCE, CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN'S ROSH HASHANA 5744 MESSAGE

Beloved brethren and sisters,

The New Year finds us, in this sacred House, our bodies wrapped in the spotless clothes of the prayer, our souls obbed in the mantle of piety and communion, taking into our hands the shofar and uttering, our hearts full of excitement, the line of the immortal bard (Min hametzar): "Out of the narrow, we cried, Oh Lord, unto you" (Psalms, 118, 4).

Through its three modulations — Tekia, Shvarim, Terua —, the shofar expresses the deep significance of the bard's thrilling prayer.

TEKIA. The prolonged voice of the shofar leads us toward the beginnings of the creation, היום הרת עולם as today is "The Day of the Making of the World". Out of chaos elements were built, out of continuous collision they were given to harmony, they were fused to coexist in peace. Each day of the New Year, we are called to see whether the divine harmony has not been disturbed, whether the danger to return to chaos does not lie in ambush.

Harmony and cohesion imply the right to life of everyone — individuals as well as communities. In this coexistence lie the foundations of peace, where all have equal rights. Huge and rich are the pantries of the world! No one is allowed to violate and trouble the eternal laws of justice, as they belong to all of us.

How many times have we not come, like David the persecuted, to a Min Hametzar, to a "narrow" toward which we had been led? How many times has not the road of our life come to a deadlock which seemed impossible to break?

To whom, if not to You, Lord, — the line of the psalmist seems to say — could we then raise our cry of revolt against injustice? To whom, if not to Him, the One who לא ינום ולא ישן "does not sink into sleep", as He is שומר ישראל "The One who watches over Israel"?

SHVARIM. Crossed are the modulations of the second part of the shofar's sounds. Crossed like the sighs of the martyrs smothered in various "narrowness", whether death railway cars, gasing chambers or other means to exterminate us under different pretexts. In these sounds of the ram's horn, we hear not only the tale of the first Akeida, the sacrifice on the Mount Moria of the first Jew, Abraham, and of his son, Yitzhak; the groans of the shofar speak about a multi-millenary history, full of sacrifices.

The shofar calls to mind the spirit of sacrifice of those who built, on the same Mount Moria, a House of the Lord, the sacred Temple of Jerusalem, which, from Abraham and then from Solomon up to nowadays, through its Western Wall, proclaims our creed that Mankind will emerge out of Min hametzar.

TERUA. The third part closes the call of the shofar in the voice of a bugle. It calls forth not only times of tumult, of sighs, of an ordeal beyond compare, but it also brings advice, hope and vision.

David's verse has a final as well. Not only the hopeles cry "from the narrow", but also ענני בברכה סה (תהלים קי"ח) "You answered me, Lord, in the open sea" (Psalm 118). The foundations of the world may not be endlessly endangered. There is immanent justice. The sign of the zodiac for Tishry, the month of the New Year, is a balance, for us to remember our belief in the balance of justice.

Terua emphasizes our inshakable confidence in God and Humanity. The times will come when כל העמים חקעו בך "all the peoples will shake hands" (Psalm 47), as we say in the prayer that preludes the shofar, the times when the verses which close the same psalm נדביו עמים נאספו "the leaders of the

עם אברהם peoples will come together, the people of Abraham's God", will come true. Abraham embodies not only the spirit of sacrifice, but also the brotherhood among his sons, Yitzhak and Ishmael, Abraham "the father of

אם המון נשים a host of families" and he presses them all to his bosom, with parental love. The ram's horn will cease to be the symbol of sacrifice and will become the bugle to fulfill our prayer, the one we utter three times a day, facing the East "Blow, Lord, the חקע בשופר גדול לחרותנו great shofar of our freedom".

Terua announces the fulfilment of the noble aspirations to peace, justice and freedom for the whole world, since the same psalm ends with the words "To God belongs תהיה נא ארץ ארץנו the cause of the defenders of the Earth, this allglorious cause" (Psalm 47, 10). The cause of world's defenders is the cause of the struggle for peace, independence and equality of all peoples, for solving litigations through negotiations. By staying faithful to these elementary prerequisites of peaceful coexistence, we protect the foundations of the world.

We tend a grateful tribute, a homage full of love and our warmest wishes of peace and progress to our Fatherland, the Socialist Republic of Romania, who consistently and steadfastly promotes these principles of high ethics, whose international prestige is unanimously acknowledged and who ensures us a life in dignity and freedom, fully equal rights and the largest opportunities to carry on our traditions, at the same time offering, kindly and judiciously, to every Jew who so wishes, the possibility to rejoin the great family of Judaism in Eretz Israel.

God bless you, my dearly beloved. May He grant you a happy New Year, the fulfilment of all your longings for a better life, a year of peace and prosperity for the whole world, a year when the sacred Land of Promise, Eretz Israel, may harbour peace and prosperity, a year which may ensure peaceful coexistence to all nations in the Middle East, a year of the "SHALOM AL ISRAEL".

M.A.P.A.M. DELEGATION, HEADED BY MR. VICTOR SHEMTOV, VISITS OUR COMMUNITY

During his visit to Romania, Mr. Victor Shemtov, accompanied by Mrs. Shemtov and by Mr. Lazăr Lazarovici, Secretary of the M.A.P.A.M. (Israel) Central Committee, was also a guest of our community.

His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, received the distinguished guests. Evoking various aspects in the life of the Jewish community in Romania, he laid particular emphasis on the large civil, political and religious liberties we enjoy in Socialist Romania. Mr. Victor Shemtov set a high value of the activity carried on by His Eminence, on various levels.

Having visited the Museum of History of the Jewish Communities in Romania, the offices of the "Revista Cultural Mozaic", the Department for Social Assistance of the Federation of Jewish Communities in Romania and the "Amalia and Dr. Moses Rosen" Home for aged people, Mr. Victor Shemtov, on his own behalf and on the behalf of those accompanying him, had words of high praise for the work of His Eminence, the man who had built these institutions.

His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, delivered then an impressive closing speech to the visiting M.A.P.A.M. delegation.

RECEPTIONS TO THE PRESIDENT NICOLAE CEAUSCESCU ISRAELI FOREIGN MINISTER, YITZHAK SHAMIR

The President of the Socialist Republic of Romania, Nicolae Ceausescu, received, on Tuesday, August 16, 1983, the Foreign Minister of the State of Israel, Yitzhak Shamir, who made an official visit to our country.

Calling to mind good Romanian-Israeli relations, both parties set forth their wish to give these relations a new impetus, for the benefit of the two countries and peoples, of peace and co-operation all over the world.

During the talks, an exchange of opinions concerning current problems in world affairs took place and the necessity to solve peacefully all existing tensions and conflicts was emphasized. In this respect, a particular attention was paid to the ways and means of working

out and implementing viable solutions for an equitable and lasting peace in the Middle East.

It was agreed to emphasize that the only way to bring about a lasting peace in the Middle East is to enter negotiations, abolishment of conflicts in this area being beneficial to all nations concerned, to the cause of world peace.

Fully expressing the policy consistently promoted by Romania with regard to the solution of problems in this part of the world, President Nicolae Ceausescu underlined the necessity to act, as soon as possible, in order to open negotiations between the interested parties, so as to achieve a global solution of the conflict in the area, for the benefit of all nations concerned, of world peace and security.

GENERAL SECRETARY OF THE UNITED WORKERS PARTY OF ISRAEL (M.A.P.A.M.), VICTOR SHEMTOV

The President of the Socialist Republic of Romania, Nicolae Ceausescu, received on Friday, August 12, 1983, the General Secretary of the United Workers Party of Israel (M.A.P.A.M.), Victor Shemtov, who, at the invitation of the Central Committee of the Romanian Communist Party, made an official visit to our country.

On behalf of the M.A.P.A.M. leadership, the guest conveyed cordial greetings to President Nicolae Ceausescu and voiced his particular satisfaction at the opportunity given to him to visit Romania and to be acquainted with the achievements of the Romanian people in the building of socialism.

During an exchange of opinions concerning world affairs, special attention was paid to the ways and means of achieving an equitable and lasting peace in the Middle East.

Taking into account tension persisting in this area and jeopardizing world peace and security, stress was laid upon the necessity

of all the realistic, responsible and peace-loving political forces being involved in the working out and implementing viable solutions, consistent with a just and lasting peace in the area, for the benefit of peace and understanding all over the world.

During the interview, President Nicolae Ceausescu expressed the policy consistently promoted by the Romanian Communist Party, by the Socialist Republic of Romania, underlining the necessity to act steadfastly in order to open, as soon as possible, direct negotiations between the interested parties, so as to achieve a global solution of the conflict in the area, for the benefit of all nations concerned, of world peace and security.

During the interview, the necessity was stressed to unite efforts for a peaceful solution of all tensions and conflicts existing in the world, for achieving peace, for halting the arms race and turning to disarmament, for abolishing underdevelopment and achieving world-wide co-operation and understanding.

THE ISRAELI FOREIGN MINISTER VISITS HIS EMINENCE

The Israeli Foreign Minister, Yitzhak Shamir, visited, on Wednesday, August 17, 1983, His Eminence, Chief Rabbi of the Mosaic Cult and President of the Federation of Jewish Communities, Dr. Moses Rosen.

The Foreign Minister was accompanied by the Israeli Ambassador in Bucharest, Zvi Brosh, and by Josef Govrin, Director, East European Department in the Israeli Foreign Ministry, Josef Ben-Aharon, Director, Minister's Cabinet, and Avi Pazner, Director in the Israeli Foreign Ministry.

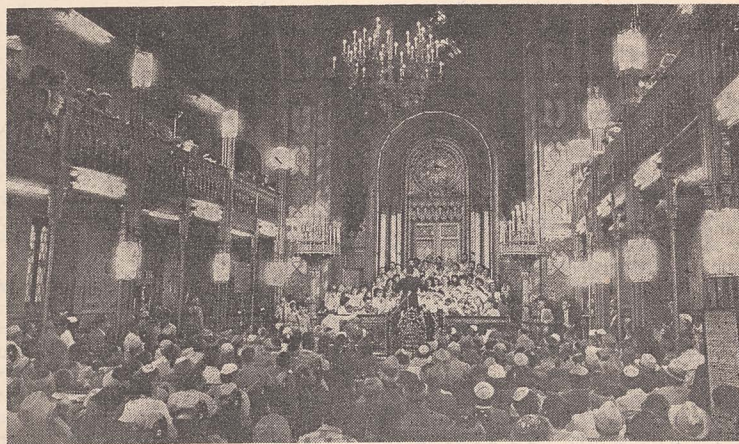
His Eminence warmly welcomed the

Foreign Minister, Yitzhak Shamir, and the persons accompanying him. His Eminence gave then a full account on the condition of Judaism in Romania, in 1983.

The Israeli Foreign Minister voiced his deep satisfaction at the remarkable exposure of what he called the "epic" of His Eminence's 35-year-activity and extended warm wishes of new successes to the Federation of Jewish Communities and to its President, in their work "admired by the whole Jewish world".

The interview proceeded in an atmosphere of warm cordiality.

SOLEMN MOMENT AT THE CHORAL TEMPLE

...Wednesday, August, 17, 7 p.m. The Choral Temple is full to capacity. A great number of parishioners insisted on attending the reception of the Israeli Foreign Minister, Yitzhak Shamir.

Met by His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, by the General Secretary of the F.J.C., and by other leaders of the F.J.C., the guests were led to the altar, where the Minha Divine Service was

officiated. The Talmud Tora Children Choir and the Shira Vezimra Choir and Orchestra performed a wide-range program of songs in Hebrew and Yiddish.

In this lofty atmosphere, His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen delivered a welcome address, to which Israeli Foreign Minister, Yitzhak Shamir, answered with an inspired speech.

Excerpts from the two speeches in p.8.

פיערלעכער מאָמענט אין בוקארעשטער כאַראַל טעמפל

ידידיש און אין עברית. (ציון לידער, תפילות, פאלקס-לידער). מיט באאיינדרוקטע, פארלירנדיק און א טרער האבן ה' ישיביר און זיינע באגלייטער אויס- געדרוקט זייער טיפע באגלייטערונג. אין דער פיערלעכער אטמאספערע, האט דער רב הראשי ד"ר דוד משה ראזען געהאלטן אן איי- דרוקפולע רעדע, אויף וועלכער דער אויסערן- נוסטער ישיביר האט גענעפערט מיט א פיערלע- כער רעדע. די ביידע רעדעס זענען באשאנקען גע- ווארן מיט לאנגווערנער אפלאדיסטענטן. (די טעמפלס פון די רעדעס פובליקירן מיר אין די שפאלטן פון דער „צייטשריפט“).

נאך דער פיערלעכקייט, האט מען בלכדור די נעמט געעבן א סעודה. ביזשען דער סעודה האט דער רב הראשי זיך אפגערופן מיט א גלייכווארט איבער דער התלהבתו דער רעדע פון ה' ישיביר, שמיר, אנגלייט און „די ריי פון ה' ישיביר זיגן און א פייער אין די הערצער, אזוי ארום אז מע וואלט אים נישט געדארפט קאזן רעדן שבת, ווען מע מאך נישט אנגיין קיין פייער ...“

די פיערלעכקייט פונעם כאַראַל טעמפל, די קאני- טאסטן פונעם הויכן נאמט פון ישראל מיט דער בוקארעשטער יידישער באפעלקערונג און מיט איר נייטמייט מנהיג, וועלן פארבלייבן אויף לאנג און אנזעצער געוויסנס. זיי זענען נאכגעפאלגט גע- ווארן מיט פיל אינטערעס פון דער ישראלישער עפנטלעכקייט, דורך דער פארמיטלונג פון דער מעלעוויצער, וועלכע האט איבערגעגעבן די מא- גענטן פון דעם היסטארישן באזוך.

די רעדע פון רב הראשי דר. דוד משה ראזען שליט"א

געבויעט זכרון — יצחק און אויף דער אנדערער זייט און אנזעצער כאַר מיט דעם מיינליך וואס זיינעט אין ירושלים דאס אנדערשע יאר „ירושלים של זהב“

מיר האבן געוויינט און געצויגן הונדערטער און טויזנטער יארן, אנזעצער דוד און דוד אהרן — חורבן און ב"ה דור ראשון לאוהלה. מיר זענען א ביסלעכע 95% פון דעם וואס מיר זענען געווען. אנזעצער 95% זענען ב"ה און א"י. זיי זענען נישט קיין עמיגרנטן, מיר האבן נישט קיין עמיגרציע, מיר האבן עליה ס'איז א גרויסער חילוק. די נאנטע יידישע וועלט מוט דאס פארשיידן. אנזעצער יידן קומען און קיין לוד, נישט קיין ווין אדער פילאדעל- פיע, ווייל אנזעצער יידן האבן אין זיך די טראדיציע פון דאש-פינה און זכרון יעקב.

אין אילול מאכט מען דעם בילאנץ. מיר מאכן דעם בילאנץ פון 33 יאר. ענדלעכער טויזנטער פון אנזעצער פארלירן פון אנזעצער חורבן און אנזעצער חורבן זענען ב"ה אין ארץ ישראל מיר האבן געזאגט אז דאס ליכט זאל נישט אויסשטעלן ווערן, אז יידן זאלן בלייבן יידן און ב"ה ומגותר מקמים געשע נגות שושנים.

מיר האבן דאס צו פארדאנקען דער רומענישער רעגירונג וועלכע מיר אונז אלע מעגלעכקייטן אויס- צופירן די צוויי רעכט פונעם יידישן פאלק, אלעס, וועלכע ס'איז אזוי שווער צו באקומען. מיר האבן 20 לאנגס און 19 יאר און אנהויב פונעם 20סטן יארהונדערט דאס רעכט צו זיין גלייך מיט אנדערע מיר זענען גלייך געווארן, אבער דאס איז נישט גענוג, ווייל עס קומט ארויס א צווייטע סכנה, די געפאר פון אסמיראציע, וואס איז א שווערער אפער פון אנדערע געפארן. אז מען קויפט דעם יידן, אז ס'איז נישט דעם יידן, קומט די געפאר פון „מיתת ישיבה“ מען קויפט דעם יידן אזוי לאנג ביז מע געמט ביי אים ארויס די נשמה. מיר האבן פארלאנגט די רעכט צו זיין גלייך מיט אנדערע און אנדערשע יידן אנדערע און מיר קענען ב"ה זאגן בפא מלא: מיר זענען גלייכארעכטיגטע בירגער און איר איר יידן מיט דער נאנצער טראדיציע. דאס איז זייער שווער גיבן צו פארשייטן א נישט יידן, וואס עס הייסט אז א ייד זאגט אז ער איז א אפמיראט פון רומעניע און אין דער זעלבער צייט האט ער ליב ציון און ירושלים ווי אזוי מען דאס מעגלעך וויל? קען מען דאס באגלייבן? קען מען דאס באגלייבן?

נאך די הומאניטאטישע רעגירונג פון רומעניע האט פארשטאנען אט איר דראמא, אט די טרא- געדיע פונעם יידישן פאלק, אט נישט מיר זענען די שולדיקע, אז מ'איז מחויב אונז צו באצאלן דעם חוב, און אונז צו באטראכטן אלס פול-רעכטיגטע בירגער און גלייכצייטיג אונז געבן די פרייהייט אלס יידן. מיר זענען געווען אפאל די יידן וואס יעדער האט געקאנט אונז באשיצן און נישט נאך אין די יארן פון דער פאשיסטישער הער- צעלעכער מאָמענט אין בוקארעשטער כאַראַל טעמפל

אויפנאמעס ביים פרעזידענט ניקאלאע טשאושעסקו

יצחק שמיר אויסערן מיניסטער פון מדינת ישראל

שלום אין מיטעלן — מורה, באשטייט אין פאר- האנדלונגען, כדי צו לימיווירן דעם קאנפליקט לטובת אלע פעלקער פונעם מיטעלן — מורה, למו- בת דעם אינטערנאציאנאלן שלום.

דער פרעזידענט ניקאלאע טשאושעסקו האט אונטערגעשריבן די נויטווענדיקייט אנצוהייבן וואס ניכער דירעקטע פארהאנדלונגען צווישן די פאראינטערעסירטע צדדים, וועלכע זאלן פירן צו א נאָלאַכער לייוונג פונעם קאנפליקט, לטובת אלע פעלקער און דער אינטערנאציאנאלער זיכער- קייט.

דער צוזאמענשטעל איז פארגעקומען אין א פריי- דלעכער אטמאספערע.

דער אויסערן מיניסטער פון מדינת ישראל ה' יצחק שמיר, וואס האט געמאכט אן אפיציעלן בא- זוך אין דער סאציאליסטישער רעפובליק רומע- ני, איז דעם 16טן אויגוסט אויפגענומען גע- ווארן דורכן פרעזידענט פון דער רעפובליק ה' ניקאלאע טשאושעסקו און מיט אים געהאט א געשפערט איבער א ריי פראבלעמען וועגן אנט- וויקלען אויף ווייטער די נומט באצווינגען צווישן רומעניע און ישראל. סע זענען גלייכצייטיג כא- האנדלט געווארן פראבלעמען פונעם אינטערנא- ציאנאלן לעבן, איבערהויפט די, בנוגע דעם מ- טעלן — מורה.

ס'איז איינשטימיג אָנגענומען געווארן אז דאס איינציקע מיטל צו פארויכערן א דויערהאפטן וויקסאָר שט-טוב, גענערעאל

בשעת דעם צוזאמענשטעל, האט פרעזידענט טשאושעסקו פארגעשטעלט די קאנסעקווענטע שטע- לונג פון דער רומענישער קאמוניסטישער פארטיי, פון דער סאציאליסטישער רעפובליק רומעניע, כא- טאנענדיק אז ס'איז נויטיג כאלר צוצוטרעטן צו דירעקטע פארהאנדלונגען צווישן די פאראינטע- רעסירטע צדדים, וואס זאלן פירן צו א נאָלאַכער לייוונג פונעם קאנפליקט אינעם מיטעלן מורה.

ס'איז אונטערגעשריבן געווארן די נויטווענ- דיגקייט אינעם פאראייניגן אלע כוחות כדי צו לייו- נג דורך פארהאנדלונגען אלע קאנפליקטן אין דער וועלט, פאר שלום, פאר אפשיסלען דעם וואפן- געיע, צוטרעטן צו אנטוואפענונג, צו א ברייטער צוזאמענארבעט און אינטערנאציאנאלער פאר- שטענדיגט.

דער געשפראך איז פארגעקומען אין א הארציגער פריינדלעכער אטמאספערע.

אויף דער איינלאדונג פון צ.מ. פון דער רומעני- שער קאמוניסטישער פארטיי, האט דער גענעראל- סעקרעטאר פון דער פאראייניגטער ארבייטער פאר- טיי פון ישראל ה' וויקסאָר שט-טוב, באזוכט רח- מעניע.

דעם 12טן אויגוסט איז ער אויפגענומען גע- ווארן פון פרעזידענט פון דער רעפובליק ה' ניק- קאלאע טשאושעסקו.

דער נאמט האט איבערגעגעבן א הארציקן גרוס מצד דער פירערשאפט פון מ"ס און האט געדאנקט פאר דער מעגלעכקייט צו באזוכן רומעניע און די באקאנטע מיט די דערפאלגן אינעם סאציאליס- טישן אויפבו.

אין זייער מינונגס אויסטויש איבער דער אינ- טערנאציאנאלער לאגע, איז באזונדערס באטאנט געווארן די נויטווענדיקייט צו דעגרייכען א יושר- דיין און לאנג — דויערנדיג שלום אין מיטעלן מורה.

דער באזוך פון ה' יצחק שמיר ביים הראשי

מיטחאך דעם 17טן אויגוסט ד.ה. האט זיין עמ- צעלענע ה' יצחק שמיר, דער אויסערן מיניסטער פון מדינת ישראל, געמאכט א באזוך דעם רב הראשי און פרעזידענט פון דער פערזענליכער פון ראזען שליט"א.

ה' יצחק שמיר האבן באגלייט דער אמבאסאדאר פון מדינת ישראל אין בוקארעשט, ה' צבי ברוש, ה' יוסף נוברין, דירעקטאר פון דעפארטאמענט פאר מורה איראקע איז אויסערן מיניסטער פון מדינת ישראל, ה' יוסף בן-אהרן, דירעקטאר פון קאבינעט פון מיניסטער און ה' אבי פאנזער, די- רעקטאר אין אויסערן מיניסטעריום פון מדינת ישראל.

סע זענען ביגעווען די מנהיגים פון דער פער- דעראציע, הרב י.מ. מארילוס, אמאלא דר. ראזען ה' עמי שטעטער, גענעראל סעקרעטאר, ה' ערעלשטיין, פרעזידענט פון דער סעקציע פאר סאציאלער הייל, פראפ ד"ר מ. טאראדאש, דירעק- טאר פון בית — אבות, אמאלא און רב הראשי ד"ר ראזען, פראפ. ה. רימער הויפט רעדאקטאר פון אנזעצער „צייטשריפט“, און פראפ. ד"ר דוד רימער דירעקטאר פון דער קאנצעלאריע פונעם רב הראשי.

דער רב הראשי האט געזענדיקט א ווארעמען באזוך פון ה' יצחק שמיר, דענאך האט דער רב הראשי געמאכט א ריגורדלעכן איבערזיכט איבער דער לאגע פונעם רומענישן יידנטום אין יאר 1983.

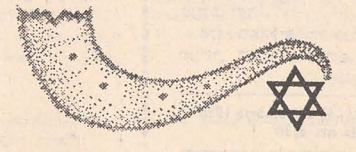
דער אויסערן מיניסטער פון מדינת ישראל האט אויסגעדריקט זיין גרויס צופרידענקייט איבער דעם גלעזענדיגן רעפערטאר, וועלכען ער האט באצייכנט אלס „עפאציע“ פון דעם רב הראשי'ס 35 יעריקע טעטיקייט און געוויינטן ניע דערפאלגן דער פער- דעראציע פון די יידישע מהלוק און איר מנהיג, און זייער פרוכטבארער ארבעט וואס איז „כא- וונדערט אין דער נאנצער יידישער וועלט“

דער צוזאמענשטעל איז פארגעקומען אין א ווא- רעמער און פריינדלעכער אטמאספערע.

זיין עמסעלענע ה' יצחק שמיר האט דערנאך באזוכט דעם מו"ז פון געשיכטע פון די יידישע מהלוק און רומעניע און האט אויסגעדריקט זייער געפילן פון דאנקבארקייט פארן רב הראשי, דער ריגורדער פון דעם מו"ז, וואס שטעלט מיט זיך פאר אן איינדרופולן בלאט געשיכטע פון זעקס הונדערט יאר עקזיסטענץ פונעם יידישן שבת אין רומעניע.

לשנה מובה תכתבו

הבלות אצל הנשיא ניקולאע צ'אושסקו

יצחק יעקב, שר החינוך של מדינת ישראל

[illegible]

שניהם הכסיוס, שהעדר היחידים לקיים שלום משיאם באיזה התיכון הוא תהיה משה ומתן. סוף הרים במידה זה יהיה לזכות כל עמי הארץ, למבט שלום הכינואמי.

בנוגע בפרוטוקול עמדת הונוניה בנוגע הונוניה עמדת כללם של העמים, השניא נומלעס הונוניה הרניא של החרבה לפעול להתחיל כלם ותר מרד משה ומתן וכן העדרים העוונים וביול לתתרון הנובאלי של מצב הונוניה בארץ לזכות כל העמים באיזה השלום והכמון ון לאומי.

במבט התחמקת באיזה לכסית.

וויקטור שם-טוב מוזכר שם של המפ"ם

והתפעול פתרון אפשרי, לפי שלום עודד קרמר-בימור, למסכת השלום וההבנה בכל העולם. במסגרת הראיון, מה ניקולאע צ'אושקו העניג את העמדה העקרונית של המקרה של ההיסטוריה הוראה שעדיפים לפעול תמימות לב עבור ההבנה שאפשרי לכל"ם יצור בין העדרים המסובינים הכולל פתרון ההולבואי של הרוב באזור, בלוצד, כל עמי האזור, השלום והבטחון הבינלאומי. במשך הראיון, הדגיש את כוחה איתור כל המאמצים לפתרון בדרך השלום את כוחה איתור כל המאמצים להכשילם, למען השלום, לעצור את התהוות החימוש ולעבור לפירוקה, החימוש עצב פנימית, למען שיתוף פעולה רחב והבנה בינלאומי. השיחה התמקדה באזורי לבבות, ידידותיות.

מנשר לראש השנה תש-מד

מהרב הראשי ליהודי רומניה דר. דוד משה רוזן שליט"א

אחי ורעי היקרים,

•מן-המצר קראתי י-ה!• (תהלים, קיח, ה).

בקריאת-תפלה זו של גדולי-שוררנו אנו מקדמים פני
השנה החדשה; תפלה זו הנאמרת ברנש בקהי"ג, כשא-
נחנו עמוסים מליחות שכולן תכלת וטוהר, שכלבנו מלא
תשובה וחזרה והשופר של איל בירונ.

עיי' שלשה קולותיו — תקיעה, שברים, תרועה —
יבא השופר את סוכנה העמוס של תפלה מועזת זו,
תפלת נעים-ומירורית ישראל.

תקיעה: קולו זה המסופר של השופר וליכנו אחורית
ליצירת בראשית, אל "היום הרת עולמי", ירמל
מצבדקומים של תהו ובהו שמתוכנם חצולו הסמולות
מסבב של התנשנות תסידית לירי מוינה וליכור, מוינה
הסמולת לאשפת היום הרדיום של שלום. בכל ראש שנה
ושנה לעינו לעשר חשונותנמש ולרואת אל אב מנס
מכוינה א-להית זו, אם לא נשפעת לנו הסכנה של שיבה
לתהו ובהו, חיה, כמארס חו"ל, ואם לאו אני מתויר
אתכם לתהו ובהו" (בספר פ"ה ע"א).

מיונן ולכיוצא הנחה הם שהזכות קיימת בכל אחד ואחד
 יחידים כלפיבוצים, לחיים; ויסודות השלום אושטתו בעצם
 על דריקים שכזה, בו שוויון זכויות לכל איש ואיש.
 מה רבים הם שבולי העולם, כמה רחבים וגדושים! איש
 אין לו הזכות לחפר את חוקי-ההצח של העצם ולעצערם
 כי הם קנין שלכולם חלק בו.
 כלום אר פעם הגענו אל "מן המצר" גרדפים כדור
 בשעתו? הרק פעם הגיע שבול חיינו למכוין סתום, מכוי
 כאילו בלי סוצא, בבחינת "סגר עלינו המסדר"? (ש-
 סות, יר. ג.)

ונדבר לנו, כאילו קריאתו של משורר התהלים אוסרת:
למי, אם לא אליך, א-לחים, נפנה בעת צרה ההיא עם קול
סחאתנו נגד אי-הצדק? למי נרים קולנו, אם לא לך,
זוה שילא ינום ולא ישן? בהיותו „שומר ישראל“
„טוב לחסות בה“!

שברים: קול מרסק הוא קולו השני של השופר,
ונגזיתו נבח ויללו ויללו". שבו ורצונו כאנחות קרועים,
שברות-לשן שחנקו "בחצרים" השונים והיה הם קרנות-
הסות, תא-הנחו או בעת שור וסבר אחר, כזמן שעמדו
עלינו ללכתנו שמעם זה או אחר; לא רק הרה של
העקדה הראשונה, של קרבן על הרה תהיה של העברי
הראשון אברהם, ויצחק בנו שמע מקולותיו של השופר,
אלא הסמורה של שנות-אלפים רווית-קרבנות תגיע
לאזנינו מתוך אנחות השופר.

"ועקרת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור", מוכיח הוא
השופר את מסירת נפשו של אברהם איבנו ועקרת
יצחק; לא בזמן הוא מזכיר, אולם, הם מסירת נפשם של
אלה שהקימו באותו הרה התורה את בית אלהים, את
בית הקדש שברשעים, אותו הבית שמסבות המלך
שמע ועד ומנו יצחק, היו עומד מאחורי כתלי המערב,

ביקורו של מר וויקטור שם-טוב
המזכ"ל של המפ"ם

ההזדמנות ביסודו ברומניה, מר וויקטור שם-טוב ערך ביקור אצל כבוד הרב הראשי. בביקורו הוא בא בלוויית אשתו וכלל לרבותיו, חבר מזכירות הוועד המרכזי ישל מפ"ם.

מרת רבקה ארמית ביכלת את האדווארס, ויתאב בפניהם את החיים המהפכניים של יהודי רומניה, מר וויקטור שם-טוב העריך מאוד את מפעלו הרב של כבוד הרב הראשי, לטובת רומניה, המהפכה היהודית וכל עם ישראל.

מך שם טוב שביקר בקהילתנו לפני חמש שנים
רצה לראות מחדש כמה מוסדות שהתדיש מהם
עמוקות בביקור ההוא ולהכיר אחרות.
במוזאון, האורחים הביעו שוב את התפעלותם
של המוצגים החשובים.

הוא שם-טוב העירי מאוד את רמת כבל-העת
אמר אמר 'שיתכן העת' נחשב לאחד העוננים
היהודים המעונים ביותר שמפועים בתפוצת
והופעתו בארבע שפות עושה אותו לתפוס מקום מיו-
חוד בעונותיה היהודית בעולם.
הוא בירר גם במחלקה לערוך סוציאליזם של
דעת המחלית היהודית ברומניה וזה חזק את
דעתו על עבודת המחלקה שהוא מואר טובה ומר-
עלה.

האורחים ביקרו גם את בית האבות "אמליה ויהרב הראשי דר. דוד משה רוזן", והתרשמו עמו-קרות מהתנאים המצויינים שנוצרו למען דרי-בית-האבות.

(המשך בע' 10)

בימורו של שר החוץ
של מדינת ישראל
אצל כבוד הרב הראשי

[illegible]

מזון הרב הראשי בדרך את שר החוץ של מדינת ישראל ואת אנשי לווייתו. אחר כך רווח על מצב היהדות רומניה ב-1983. שר החוץ של מדינת ישראל הביע את סיפוקו הרב מהרו"ח.

הפגישה התקיימה באווירה ידידותית. שר החוץ של מדינת ישראל ביקר אחר כך את המוואן להיבטריה של ההתחלות ההדדיות ברו-מניה, התרשם עמוקות והודה לכבוד הרב הראשי, שיצא במסירותו וכשרונותיו הנעלות, את המצב הטוב של יהדות רומניה וגם תרם גדולות לעלייתם.

אסיפה חגיגית בבית הכנסת הקורלי

יום רביעי ה-17 באוניוסט: הישע' 19. המקהלת
 "שרות", ב"רוד הבא". תפילת מנחה. לפני ארון
 הקודש, שפנתה ע"י שר החינוך וצחק שמור והשגור
 צבי ברוש, כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן
 שליט'א מתפלל לשלום מדינת ומלכות ישראל
 וישיבתו מרימון ישראל.

מקהלת תלמידי התלמוד-תורה והמקהלה והתל-
מורת „שירה וזמרה“ בצעו שירים מסורתיים
בידיש ועברית, לכבוד האורחים שהתרשמו עמוקות
עד דמעות בבית הכנסת שהיה מלא עד אפס
מקום.

באווירה המרוממת הזאת, מרן הרב הראשי נשא נאום מרגיש. נתן את תשובתו מר יצחק ישמור, שר החינוך של מדינת ישראל (להלן ניתן כמה ממעשים מנאמו):

אני מביא לכם ברכה לכבוד ממדית ישראל ממשלתה, מראש הממשלה השני, שר מנתן כהנא, תחלתם, מכל העם העברי הישן...
...יהדות רומית משמעת מיוחדת בעיניו, בנלל השכחות הכבוד כבוד העם העברי בארץ ישראל...
לאן שיהיה ישראל, לאן שתפנה, בכל פינה בארץ בכל מקום יושבו, אפשר כבוד ממדית השני, שר החרוץ רומית. כיום אתם זה כבוד ארצות הכבוד...
קמיה קטנה, אך דינמית ובעלת הכרה שחיד חיליה תרבותיות תוספים. הנכם מכלל כלל העם הירי ששמו יכול להיות והקתמים בכל מקום ובכל התנאים, וזה הדורות לשני רומים...
כבוד הרשי התייחס רק לאחר הגורמים משמעת רומית, שנותנת ליהודים כל האפשרויות להיות חיים יהודיים. אנחנו מביעים את הכרתנו רתנו לממשלת רומית בעד כל זה.

אבל גורם אחר הוא כבוד הרב הראשי בעצמו
אנחנו מכירים את מפעלו, את מאבקיו, את השתד-
לותו להביא את הקהילה היהודית למצבה של היום
ואנחנו מעריצים אותו עד מאוד.

מדינת ישראל מרודה ומאויסת, ארץ הרבבות
 ולרוממות, את האלפים והאחרונים, את הרבבות
 הרמות. מוכן שיהיו רועים שזה יספורת כמ
 יספורת מהם. אנהו זקוקים הרבה יהודים וביניה
 ישנם יהודים רומנטיים קרוב 400 000
 אני צריך להצהיר, אולי תוכלו יהודים מארצ
 ארצות באותו מה-מה כמו שיש לנו מרומנית
 היה לנו מצב אחר. אנהו מברכים את יהוד
 רומנית! כל הכבוד לכם!

היום היינו במזאון, ראוינו תצלומים, תעודות
בדרך הארבעה יום הסבל היהודי, את הפרקו
ביתורם ושוכנים דם יהודים, בפרשת השבוע, "תצא"
אנחנו מראים: "זכור את אשר עשה לך
עמלק" את קרה עוד יותר, כך אמרנו
לנו היהודים שלנו, אבל תשתדלונו בהמחזאות
ושמענו את הנוער הנפלא הזה ששרו את הנו
גננים היהודים אמרנו לעצמנו אין מי שיציל
היהודים את עם ישראל!

כשרואים את הנוער המפואר הזה, צריכים לומר
בדואות גמורה: עם ישראל חי! עם ישראל יחי
לעולם ועד!
אנו מאחלים לכולכם שנה חדשה בבריאון
ואושר, בשמחות ושלווה.